

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
ของ
ธัญวลัย อติชาติ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
กันยายน 2550

ธัญวลัย อติชาติ. (2550). *คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโท กศม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา วัฒนางรงค์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านจริตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษา จำแนกตามตัวแปร เพศ ชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มคณะวิชา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเพ

ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย โดยรวมและในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก
2. นิสิตชายและนิสิตหญิงมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจริตประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย และด้านการแต่งกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่าง
3. นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกันมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่าง
4. นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาต่างกันมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านขนบประเพณี และด้านธรรมเนียมประเพณีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่าง

Thai Culture Characteristics of Undergraduate Students
at Srinakharinwirot University

AN ABSTRACT
BY
TUNVALAI ATICHART

Presented in partial fulfillment of requirements for the
Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University
September 2007

Tunvalai Atichart. (2007). *Thai Cultural Characteristics of Undergraduate Students at Srinakharinwirot University*. Master Thesis (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Suwaporn Tungsomworapongs, Asst. Prof. Dr. Achara Wattananarong.

The purposes of this study were to investigate and compare Thai cultural characteristics of undergraduate students at Srinakharinwirot University regarding to various aspects such as mores , social custom, tradition , campus life , dressing styles , and language usage, classified by gender, years of study , and departments of study. Three hundred and eighty students studying in the second semester of 2005 academic year ,were drawn as the sample group in the study. The instrument for data collection was five-rating scale questionnaires. Data were statistically analyzed by frequency, arithmetic mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, and Scheffe´ paired test.

The findings revealed that :

1. Srinakharinwirot University Undergraduate Students showed their Thai cultural characteristics at high level in each and overall aspects.
2. Both male and female students were significantly different in Thai cultural characteristics at the .05 level in overall aspects and in each aspect of mores, campus life, and dressing styles. No significant differences were found in any other aspects.
3. The students with different years of study showed significant differences at the .05 level in Thai cultural characteristics in the overall and each aspect of campus life, dressing styles, and language usage. No significant differences were found in any other aspects.
4. The students in different departments of study showed no significant differences in each and overall aspects of Thai cultural characteristics, but there were significant differences in social custom and tradition at the .05 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ของ
ธัญวลัย อติชาติ

ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์)

(อาจารย์ ชูพินิจ เกษมณี)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา วัฒนางณรงค์)

(อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา วัฒนางณรงค์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ราชนันท์ บุญธิมา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัฉรวา วัฒนาณรงค์กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ชูพินิจ เกษมณี และ อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความ สมบูรณ์ยิ่งขึ้นผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. จารุวรรณ สกุลคู ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนั่น มีขันหมาก และรองศาสตราจารย์ อัฉรวา สุขารมณี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการ วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชาการอุดมศึกษาที่ได้ให้ ความอนุเคราะห์และประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา และพี่ๆ เพื่อนๆ ที่ไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้ทั้งหมด ที่คอยให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในด้านต่างๆและเป็น กำลังใจเสมอมา

ขอขอบคุณนิสิต ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กรุณาให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถาม

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้อบรมสั่งสอน สนับสนุนให้ความช่วยเหลือในการศึกษา และเป็นกำลังใจสำคัญทำให้ผู้วิจัยทำปริญญานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ธัญวลัย อติชาติ

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
	ความสำคัญของการวิจัย.....	6
	ขอบเขตของการวิจัย.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
	สมมติฐานในการวิจัย.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	ความหมายของวัฒนธรรม.....	10
	ประเภทของวัฒนธรรม.....	12
	องค์ประกอบของวัฒนธรรม.....	14
	ลักษณะของวัฒนธรรม.....	15
	คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิต.....	19
	วัฒนธรรมกับการศึกษา.....	27
	ระดับชั้นของวัฒนธรรม.....	29
	ความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา.....	31
	ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.....	33
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	39
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
	การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล.....	41
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 44
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 44
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 44
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 45
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 66
	ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 66
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 66
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 66
	สรุปผลการวิจัย..... 67
	การอภิปรายผล..... 67
	ข้อเสนอแนะ..... 76
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	88
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม..... 89
	ภาคผนวก ข หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม..... 91
	ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย..... 94
	ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 107
	ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับและค่าอำนาจจำแนก รายข้อ..... 115
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	119

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา.....	40
2. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา.....	45
3. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม.....	46
4. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านจารีตประเพณี เป็นรายชื่อ....	47
5. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านขนบประเพณี เป็นรายชื่อ.....	49
6. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านธรรมเนียมประเพณี เป็นรายชื่อ..51	
7. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย เป็นรายชื่อ.....	52
8. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการแต่งกาย เป็นรายชื่อ.....	53
9. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการใช้ภาษาเป็นรายชื่อ.....	54
10. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ.....	55
11. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา.....	56

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา.....	57
13. การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ.....	58
14. การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา.....	59
15. การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา เป็นรายคู่.....	60
16. การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการแต่งกาย จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา เป็นรายคู่...	61
17. การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการใช้ภาษา จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา เป็นรายคู่...	61
18. การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา เป็นรายคู่.....	62
19. การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตาม กลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา.....	63
20. การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านขนบประเพณี จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา เป็นรายคู่.....	64
21. การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านธรรมเนียมประเพณี จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา เป็นรายคู่.....	65

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำเนินชีวิตของคนในประเทศ โดยเฉพาะคนในสังคมเมืองใหญ่ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาประเทศขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ ด้วยเหตุนี้ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งชาติ (ยูเนสโก) จึงได้มีมติที่ 41/187 ในคราวประชุมสมัชชาใหญ่ในหมู่สหประชาชาติ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2529 โดยประกาศให้ พ.ศ. 2531 ถึง พ.ศ. 2540 เป็น “ทศวรรษโลกเพื่อการการพัฒนาวัฒนธรรม” (World Decade for Cultural Development) (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2537 : 56) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและสร้างเพื่อกำหนดความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมด้วย เข้าทำนองที่ว่า “Man made god then god made man ” (ทนาย ชายแดน. 2546 : 26) วัฒนธรรม เป็นวิถีชีวิตของคน เป็นสิ่งที่กำหนดได้ เป็นรากฐานของขนบธรรมเนียม ตลอดจนพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งเป็นผลของวัฒนธรรมทั้งสิ้น

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์อันดีงามของไทย วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สืบทอดมาจากคนรุ่นก่อนมาสู่คนรุ่นหลัง การรับวัฒนธรรมมาปฏิบัติจึงต้องมีการเรียนรู้ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลต้องเรียนรู้และประสบในชีวิตประจำวัน หากสถาบันอุดมศึกษาไม่พยายามปลูกฝังและชี้ให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม สิ่งดีงามเหล่านี้อาจถูกลบเลือนไป ดังที่ พิมเสน บัวระภา (2537 : 24) ได้กล่าวว่า มีเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ปล่อยปละละเลยในแบบแผน ค่านิยม และวิถีชีวิตอันดีงามของสังคมไทย หันไปหลงใหลชื่นชมกับศิลปะวัฒนธรรมต่างชาติ ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์และความเป็นปึกแผ่นของสังคมไทย ก่อให้เกิดปัญหาทางวัฒนธรรม นอกจากนี้วัฒนธรรมตะวันตกยังแผ่กระจายเข้ามามีอิทธิพลในประเทศต่างๆ ในซีกโลกตะวันออก โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในทางที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา พงศาพิชญ์ (2539 : 32-33) ที่ได้กล่าวว่า การแพร่กระจายของวัฒนธรรมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทำให้เกิดการยอมรับวัฒนธรรมของกันและกัน ความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงเป็นผลจากการที่วัฒนธรรมพัฒนาแตกต่างกันและมีการผสมผสานเอาบางส่วน of วัฒนธรรมอื่นมาไว้ด้วย

สภาพทางวัฒนธรรมไทยในปัจจุบันเกิดความสับสน มีผลกระทบต่อค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดั่งามถูกลบเลือนไปจากคนรุ่นใหม่ ซึ่งอาจสรุปสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาได้ดังนี้ (อังคณา ใจเหิม. 2543 : 22)

1. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ส่งผลกระทบต่อคนไทยหันไปรับ วัฒนธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามาผ่านสื่อต่างๆโดยปราศจากการเลือกสรรกลั่นกรอง

2. การยอมรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาผสมผสานในชีวิตประจำวัน ดังที่ ปรีชา หิรัญประดิษฐ์ (2532 : 12) ได้กล่าวว่า ความนิยมในวัฒนธรรมตะวันตก และยอมรับมาปฏิบัติ โดยไม่ได้เลือกสรร ซึ่งเห็นได้จากการแต่งกาย อาหาร การกีฬา ดนตรี ธุรกิจ ล้วนเป็นผลกระทบต่อ วิถีชีวิตของคนไทย

3. การทอดทิ้งวัฒนธรรม การละทิ้งวัฒนธรรมเดิมแล้วรับเอาวัฒนธรรมอื่นมาเป็นของตน ทำให้เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม ในขณะเดียวกันก็สร้างค่านิยมและทัศนคติที่ขัดแย้งระหว่างคน รุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ สภาพวิถีชีวิตที่ดั่งามของไทยถูกเบียดเบียนและเปลี่ยนแปลงไป

สาเหตุดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า บทบาทในการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ไม่แพร่หลายและไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 3-4) ได้สรุปปัญหาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและชุมชน ไทย เป็นผลให้การเรียนรู้และการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตครอบครัวและชุมชนถูกละเลย

2. ปัญหาการไม่เข้าใจความหมายและเนื้อหาของขนบธรรมเนียมประเพณีไทยอย่างถ่องแท้ จึงไม่สามารถเข้าถึงคุณค่าของแบบแผนขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของไทย หรือบางครั้งถูก มองว่าเป็นเรื่องล้าสมัย จึงส่งผลกระทบต่อค่านิยมและวิถีชีวิตของคนไทยอย่างผิดๆ ตัวอย่างเช่น ประเพณีสาดน้ำสงกรานต์ ประเพณีการโยนบัว โดยถือเป็นความสนุกสนานจากการเล่นมากกว่า คุณค่าของประเพณี

3. ปัญหาการใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง เพราะความนิยมในภาษาต่างประเทศจนเกินไป ประกอบ กับความไม่เข้าใจและขาดความซาบซึ้งในอรรถรสทางภาษา เป็นเหตุให้มีการใช้ภาษาไทยอย่างขาด ความระมัดระวังจนสูญเสียสุนทรีย์ทางภาษาและเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ

4. ปัญหาค่านิยมของคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทย ที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อ คุณภาพชีวิตและสังคม รวมทั้งการไม่เคารพในกฎ ระเบียบวินัย และเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น การแสวงหาปัจจัยทางวัตถุและการตอบสนองความต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุดของคนในสังคมทำให้เกิดกิเลส ความเห็นแก่ตัว ไม่เห็นประโยชน์ส่วนรวม ทำให้เสียความสมดุลทั้งในระดับบุคคลและสังคม ชุมชนอ่อนแอและแตกสลาย ไม่สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างสงบสุขได้จึงทำให้เกิดวิกฤตอย่างรุนแรง

5.ปัญหาการไม่เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ทำให้เกิดการดูหมิ่นมองข้ามภูมิปัญญาไทย และชื่นชมในวัฒนธรรมและเทคโนโลยีของต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงและรุดหน้าอย่างรวดเร็ว

6.ปัญหาการแต่งกายตามแบบตะวันตก ถือเป็นการแต่งกายแบบสมัยใหม่ ไม่นิยมการแต่งกายแบบไทย ทั้งๆที่การแต่งกายแบบไทยมีความอ่อนหวานและสง่างามเหมาะสมกับคนไทย

7.ปัญหาการไม่เข้าถึงคุณค่าทางศิลปไทย ทั้งวรรณคดีและศิลปะการแสดงหลายสาขา เช่น การเขียน การอ่าน การฟัง การเล่นต่างๆ เพลงไทยเดิม การละเล่น การดนตรี ฯลฯ ทำให้ขาดการปลูกฝังและการถ่ายทอดของศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ

8.ปัญหามลภาวะทางศิลปวัฒนธรรมหลายอย่างที่เกิดจากการดำเนินการธุรกิจท่องเที่ยว เช่น ปัญหาอาชญากรรม สิ่งเสพติด โสเภณี และโรคเอดส์ ฯลฯ เป็นผลให้วิถีชีวิตของชุมชนไทย พลิกผันไปจนปรับตัวไม่ทัน

สุพัตรา สุภาพ (2536 : 13-20) ได้กล่าวถึงค่านิยมที่ควรแก้ไข ดังนี้ 1)ความเห็นแก่เงิน 2)การใช้อำนาจในทางที่ผิด 3)การรักพวกพ้องในทางที่ผิด 4)ไม่กล้าเสี่ยง ขาดความอดทน 5)ขาดความกระตือรือร้น 6)ขาดระเบียบวินัย 7)ตัวใครตัวมัน 8)นิยมบุคคลมากกว่าอุดมการณ์ 9)นิยมวัตถุสิ่งของ 10)นิยมของใช้จากต่างประเทศ 11)รักความสนุกสนาน 12)ชอบความสบาย 13)ชอบงานพิธี 14)เชื่อถือโชคกลาง 15)ชอบความฟุ่มเฟือย 16)ไม่ตรงต่อเวลา

สภาพปัญหาต่างๆเหล่านี้ อาจทำให้สังคมไทยต้องสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นไทยไป ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง จึงสมควรจะได้มีการรณรงค์รักษาศิลปวัฒนธรรมไทยโดยการกระตุ้น ส่งเสริม และปลูกฝังให้เกิดความซาบซึ้ง รัก และภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทย เกิดการตื่นตัวในการศึกษา ค้นคว้า สร้างความสงบสุขทั้งในวิถีชีวิตและสังคมโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมของเด็กและเยาวชนไทย นักเรียน และนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้เห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น เพลงไทยเดิม การละเล่น การดนตรี และประเพณีต่างๆ ฯลฯ ดังนั้น จึงต้องมีการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมไทยให้เป็นระบบระเบียบที่ดีต่อไป (ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุดวัฒน์. 2546 : 6)

ในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมควรมีการปลูกฝังตั้งแต่เด็กโดยครอบครัว และโรงเรียนมีบทบาทที่สำคัญ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันควรให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องในการเสริมสร้างความเป็นไทยให้กับนิสิต โดยสอดแทรกในหลักสูตร การอบรม และผ่านทางกิจกรรม นิสิต การที่สถาบันอุดมศึกษาจะหล่อหลอมให้นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่พึงประสงค์ จะต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของนิสิตทั้งในด้านวัฒนธรรมนิสิตและด้านคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตในปัจจุบัน เมื่อนิสิตเข้ามาใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา 4 ปี สถาบัน

อุดมศึกษามีหน้าที่ขัดเกลาสติปัญญาความคิดและเพาะบ่มบุคลิกภาพให้เป็นไปในทางที่พึงปรารถนา เพราะการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นในชั้นเรียนแต่เพียงอย่างเดียว การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน กลุ่มเพื่อน และ กิจกรรมต่างๆ จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการหล่อหลอมให้นิสิตเป็นคนที่มีสมรรถนะได้ (ภัทริยา งามมุข. 2544 : 5) ซึ่งสอดคล้องกับ ประขอบ คุปรัตน์ (2531 : 210) ที่กล่าวว่า สถาบันใดก็ตามที่รู้ และเข้าใจในวัตถุประสงค์ของตนคือ นิสิต นักศึกษา และสามารถจัดระบบดำเนินงานของตนทั้งในด้านการ เรียนการสอน การให้บริการและการปกครองแล้ว ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าสถาบันที่ ผู้บริหารปราศจากความเข้าใจในนิสิตนักศึกษา

วิกฤตการณ์ของระบบการศึกษาในฐานะที่การศึกษาเป็นมรดกวิธีในการสืบทอดวัฒนธรรม (Cultural Transmission) สภาพการณ์การจัดการศึกษาปัจจุบันในระดับอุดมศึกษา มีปัญหาข้อด้วย หลายประการที่บ่งชี้ให้เห็นว่าโดยทั่วไปการศึกษาเป็นการสร้างความคิดและพฤติกรรมที่นำคนทั้งหมด ไปสู่ครรลองของคนสมัยใหม่ที่ไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมพื้นฐานของประชาชน อีกทั้ง การศึกษาส่งเสริมให้คนส่วนมากเรียนจนถึงระดับปริญญาเพื่อยกระดับฐานะทางสังคม ทักษะที่เรียน มุ่งเน้นความรู้ที่เป็นสากลแต่สถาบันอุดมศึกษาไม่เคยให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีส่วน สร้างเสริมหล่อหลอมความเป็นคนให้กับคนในสังคมนั้นๆ (เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2534 : 100) ซึ่ง สอดคล้องกับ สุวัชร ศิลปอนันต์ (2541 : 3) ที่กล่าวว่า ไม่มียุทธศาสตร์และยุทธวิธีใดในการสืบทอด วัฒนธรรมของท้องถิ่นและวัฒนธรรมของชาติดีไปกว่าการศึกษา ทั้งนี้เพราะการศึกษา คือกระบวนการ สืบทอดและสร้างสรรค์วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ถ้าการศึกษามุ่งแต่วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีซึ่งเป็นภูมิปัญญาต่างชาติ ย่อมมีผลที่ทำให้คนไทยตัดขาดจากรากเหง้า ไม่มีจิตวิญญาณ ของเผ่าพันธุ์ตนเอง คงเป็นได้เพียงคนเก่งแต่ไม่สามารถสืบทอดและพัฒนาคุณค่าแห่งการเป็นคนดีและ รักษาสืบทอดพัฒนาเอกลักษณ์ของเผ่าพันธุ์ได้

กรมศิลปากร (2542 : 17 – 18) ได้กล่าวถึง สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม ว่า คนไทยไม่มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและเทคโนโลยีของตนเอง รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่น นับตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา กระแสอิทธิพลศิลปวัฒนธรรมตะวันตกได้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศ ไทย รัฐบาลได้ดำเนินการต่างๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติและวิถีชีวิตคนไทยซึ่งขาดการจัดระบบ วัฒนธรรมทำให้วิถีการบริหารและการจัดการวัฒนธรรมล้าหลัง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถือกำเนิดจากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ถนนประสานมิตร เมื่อปี พ.ศ. 2492 ต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็น “วิทยาลัยวิชาการศึกษา” เมื่อปี พ.ศ. 2496 และ ในปีพ.ศ. 2517 ได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการแก่ สังคมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พันธกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คือ การผลิต บัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความสามารถพร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และมี

จากการศึกษาและสัมภาษณ์นิสิตปริญญาตรีเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในด้านต่างๆ (นานา คูศิริเวฬุวรรณ ,อลิษา วงศ์สอนธรรม ,เผด็จการ ด้วงโท และดวงฤทัย สันตินธรกุล.สัมภาษณ์.2548) พบว่า

1.ด้านจารีตประเพณี นิสิตส่วนใหญ่ มีคุณลักษณะด้านการกล้ารับผิดชอบ กล้าเผชิญต่อความจริงระดับน้อย เช่น การให้เพื่อนลอกข้อสอบ นิสิตมีแนวความคิดในทางที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกับคุณภาพบัณฑิตในอนาคต

2.ด้านขนบประเพณี นิสิตบางคนเกิดปัญหาในการแบ่งเวลาในการเรียน พักผ่อน และการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทำให้ส่งผลต่อการเรียนในชั้นเรียน นิสิตเข้าวัด ทำบุญ ตักบาตร และปฏิบัติศาสนกิจน้อยลง นิสิตบางคนเลือกที่จะรับสินบนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมาภายหลัง

3.ด้านธรรมเนียมประเพณี นิสิตส่วนใหญ่มีการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยค่อนข้างเป็นอิสระ นิสิตบางคนประพฤติตัวไม่เหมาะสม โดยนิสิตมีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศเกินขอบเขต

4.ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย นิสิตส่วนใหญ่ยังขาดความใฝ่รู้ด้วยตนเอง นิสิตเรียนรู้จากชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้อีกจากหนังสืออื่นเพิ่มเติม นิสิตบางคนมีค่านิยมที่ไม่เหมาะสมกับการคบเพื่อน เช่น นิสิตบางคนเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองในยามวิกาล

5.ด้านการแต่งกาย นิสิตขาดความภาคภูมิใจในศิลปะการแต่งกายที่แสดงออกถึงความเป็นไทย และนิสิตส่วนใหญ่เลือกที่จะแต่งกายตามแบบวัฒนธรรมตะวันตก

6.ด้านการใช้ภาษา นิสิตบางคนพูดภาษาไทยไม่ชัดเจน ไม่ออกเสียงควบกล้ำ “ร” และ “ล” และอ่านออกเสียงไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี

จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จึงควรมีการศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิต โดยเฉพาะนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีเนื่องจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นผู้ซึ่งสังคมคาดหวังว่าจะเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างแก่สังคมและมีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องทั้งทาง จริยธรรม คุณธรรมรวมถึงคุณลักษณะทางวัฒนธรรมที่ดีให้กับสังคมและประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ทางการศึกษาหลายประการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว อันจะเป็นแนวทางในการ

จัดกิจกรรมต่างๆให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนมากที่สุดเพื่อกล่อมเกลาความประพฤติให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องอันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคมและประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 6 ด้านได้แก่ ด้านจารีตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษา
2. เพื่อเปรียบเทียบคูณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตาม เพศ ชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มคณะวิชา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและอาจารย์ในการวางนโยบายเพื่อจัดสภาพแวดล้อม และจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การพัฒนานิสิตให้มีคูณลักษณะของการเป็นศิษย์ และเป็นคนไทยที่มีคูณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่ต้องการ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และองครักษ์ ชั้นปีที่1 ถึง ชั้นปีที่4 และสูงกว่า ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวนทั้งสิ้น 10,956 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. เพศ แบ่งเป็น
 - 1.1 เพศชาย
 - 1.2 เพศหญิง
2. ชั้นปีที่ศึกษา แบ่งเป็น
 - 2.1 ชั้นปีที่ 1

2.2 ชั้นปีที่ 2

2.3 ชั้นปีที่ 3

2.4 ชั้นปีที่ 4 และสูงกว่า

3. กลุ่มคณะวิชา แบ่งเป็น

3.1 กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.2 กลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.3 กลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 6 ด้าน คือ ด้านจารีตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิต หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต แบบแผน ประเพณี และลักษณะที่แสดงออกเป็นมรดกที่สืบทอดกันมายาวนานของไทย ได้แก่ ด้านจารีตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษา ดังนี้

1.1 ด้านจารีตประเพณี หมายถึง ประเพณีเกี่ยวกับศีลธรรมที่สังคมถือว่ามีความสำคัญรวม ถ้าฝ่าฝืนถือว่ามีความผิด ได้แก่ การกลั้วรับผิด กล้าเผชิญต่อความจริง การรักษาความยุติธรรม การมีแนวความคิดต่อสัมมาอาชีวะ การรักษาคำพูด การเป็นคนมีเหตุผล และความกตัญญูรู้คุณ

1.2 ด้านขนบประเพณี หมายถึง ประเพณีที่วางเป็นระเบียบแบบแผน มีข้อกำหนดได้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือโดยรู้กันเอง เป็นที่ยอมรับในกลุ่มชนและถือปฏิบัติสืบทอดกันมา ได้แก่ การรู้จักใช้สิทธิการเคารพกฎหมาย การรู้จักปฏิบัติหน้าที่ การมีระเบียบในการทำงาน การมีวินัย การเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การแสดงความเห็นทางการเมืองอย่างมีขอบเขต นับถือและศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ และการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ

1.3 ด้านธรรมเนียมประเพณี หมายถึง ประเพณีเกี่ยวกับเรื่องธรรมเนียมสามัญแม้มีผู้ฝ่าฝืนหรือทำผิดก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ได้แก่ การรักษาจรรยาบรรณ การทำความเคารพต่อบุคคลและสิ่ง ที่ควรเคารพตามกาลเทศะ การวางตัว และการรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

1.4 ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของนิสิตในระหว่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งจะส่งผลหรือขัดขวางให้นิสิตมีความพร้อมในการเรียนและพัฒนาตนเองให้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ ทั้งด้านวิชาชีพชั้นสูง สติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ความใฝ่รู้ การทำตัวเป็นผู้เรียนที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา การรับผิดชอบต่อสังคมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม การวางตัวอย่างเหมาะสมกับเพื่อนต่างเพศ

1.5 ด้านการแต่งกาย หมายถึง การชื่นชม ภาคภูมิใจ และซาบซึ้งในศิลปะการแต่งกายรวมไปถึงการแต่งกายของนิสิตที่ถูกต้องตามกาลเทศะและวัฒนธรรมไทย

1.6 ด้านการใช้ภาษา หมายถึง การใช้ภาษาไทยของนิสิตอย่างถูกต้องตามอักขรวิธี รวมถึงความภาคภูมิใจในภาษาไทย ได้แก่ การพูดชัดเจนทั้งคำควบกล้ำ และตัว “ร” “ล” การเขียนเลขไทย และภาษาไทยได้ถูกต้องตามแบบแผนและใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งความภาคภูมิใจในภาษาไทย

2. นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ระดับชั้นปีที่ 1-4 และสูงกว่าของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และองค์กรฯ ปีการศึกษา 2548 ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะพลศึกษา คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์

3. กลุ่มคณะวิชา หมายถึง คณะวิชาต่างๆของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มคณะวิชาต่างๆ ดังนี้

3.1 กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

3.2 กลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์

3.3 กลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะพลศึกษา คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์

สมมติฐานในการวิจัย

1. นิสิตชายและนิสิตหญิง มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

2. นิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีแตกต่างกัน มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมในแต่ละด้านและ

โดยรวมแตกต่างกัน

3. นิสิตที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มคณะวิชาแตกต่างกัน มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยต่างๆ โดยนำเสนอตามลำดับสารดังนี้ ความหมายของวัฒนธรรม ประเภทของวัฒนธรรม องค์ประกอบของวัฒนธรรม ลักษณะของวัฒนธรรม คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิต วัฒนธรรมกับการศึกษาระดับชั้นของวัฒนธรรม ความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความหมายของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมในแง่ที่ใช้กันทั่วไปมักจะหมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่ตกทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ คำว่า วัฒนธรรมเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต คำว่า “วัฒนธรรม” เป็นภาษาบาลี แปลว่า สิ่งที่เกิดจากใจหรืออกงาม ความก้าวหน้า “ธรรม” เป็นภาษาสันสกฤต หมายถึง คุณความดี เมื่อนำมารวมกันแล้วจึงหมายถึง คุณธรรม หรือลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความหมายดังกล่าวนี้คนทั่วไปมักจะเข้าใจตรงกัน (ภักทริยา งามมุข. 2544 : 21)

เมื่อพิจารณาในแง่สังคมวิทยา โรเจอร์ส (Roger. 1976) ได้กล่าวว่า “วัฒนธรรม หมายถึงแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และเป็นที่ยอมรับปฏิบัติร่วมกันของสมาชิกในสังคม รวมทั้งการถ่ายทอดไปสู่สมาชิกรุ่นต่อๆ มา”

สำหรับพระยาอนุมานราชธน (2531 : 45 - 46) ผู้ซึ่งองค์การยูเนสโก ได้ประกาศให้เป็นบุคคล ที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมระดับโลก ได้ให้ความหมายของ วัฒนธรรม ไว้ว่า “วัฒนธรรม คือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของของมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้ เรียนกันได้ เอาอย่างกันได้ วัฒนธรรม คือสิ่งอันเป็นผลผลิตของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อน สืบต่อกันมาก เป็นประเพณีกันมา วัฒนธรรมคือมรดกแห่งสังคม ซึ่งสังคมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม สำหรับ วัฒนธรรมไทยนั้น พื้นฐานหรือมูลฐานแห่งวัฒนธรรมไทย คือ ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งติดเป็นทายาทมาจากมรดกแห่งสังคมของชาติไทย แล้วสืบต่อเป็นประเพณีกันมา มีการแสดงออกทั้งสิ่งที่มองเห็นได้และมองไม่เห็น จำต้องไม่ได้แต่ว่ามีพลังแห่งบุคลิกลักษณะของชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นอยู่ในประวัติศาสตร์ในอดีต และวิถีแห่งชีวิตในปัจจุบันของชาตินั้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535 : 6) ได้กล่าวถึงความหมายของ วัฒนธรรมว่า หมายถึง ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ มนุษย์ มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับธรรมชาติ จนกลายเป็นแบบที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดผลทั้ง ที่เป็นรูปแบบและนามธรรมอันควรแก่การวิจัย อนุรักษ์ พัฒนา ถ่ายทอด เสริมสร้างเอกลักษณ์และ แลกเปลี่ยนเพื่อสร้างดุลยภาพแห่งความมีสัมพันธระหว่างมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งจะช่วยให้ มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีอิสรภาพอันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษย์ ซึ่ง ยศ สันตสมบัติ (2540 : 11) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมตามแนวคิดทางมานุษยวิทยาไว้ว่า วัฒนธรรมมิใช่พฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ แต่เป็นระบบความเชื่อ (Belief system) และค่านิยมทาง สังคม (Social values) ที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์เป็นกฎระเบียบหรือมาตรฐานของ พฤติกรรมที่คนในสังคมยอมรับเป็นวิถีชีวิต (Way of life) ของคนในสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 3) ได้ให้ความหมายวัฒนธรรมว่า หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าและเป็นกุญแจสำคัญในการแสดงออก ซึ่งเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และมรดกที่มี คุณค่าของชาติในการก้าวสู่ศตวรรษใหม่ ซึ่งเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และมีอิทธิพลก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างคนในชาติ รวมทั้ง กระตุ้นให้เกิดการแข่งขันทางการค้าในระดับนานาชาติ ดังนั้นจำเป็นที่รัฐบาลกลางจะได้กำหนด บทบาทของตนขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมแก่การสนับสนุนงานวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2544 : 5) ทรงให้ความหมาย ไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิตของหมู่คณะหรือกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง เป็นแบบอย่างมาตรฐาน เดียวกันที่สมาชิกในกลุ่มสังคมนั้นรู้ เข้าใจ และยอมรับใช้ร่วมกัน เป็นลักษณะการดำรงชีวิตที่ทำให้ กลุ่มสังคมนั้นแตกต่างจากกลุ่มสังคมอื่นๆ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น ย่อมมีการ เปลี่ยนแปลงไม่คงที่ การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมคือภาพสะท้อนการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เป็น ผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมนั้นๆ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง วิถีแห่งการดำรงชีวิต ที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นมรดกที่สืบทอดกันมายาวนาน มีลักษณะที่แสดงออกถึงความเชื่อ จริยธรรม ประเพณี ตลอดจนความสามารถและอุปนิสัยต่างๆ ที่ได้ผ่านการสร้างสรรค์ สังคม เลือกรับ ปรับปรุง แก้ไข จนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาตินั้นๆ

ประเภทของวัฒนธรรม

พระยาอนุมานราชชน (2531 : 50) ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้อย่างกว้างๆ 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสุขกาย เพื่อได้อยู่ดีกินดี มีความสะดวกสบายในการครองชีพ วัฒนธรรมประเภทนี้ได้แก่ สิ่งจำเป็นเบื้องต้นในชีวิต 4 อย่าง และสิ่งอื่นๆ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ ตลอดจนอาวุธยุทธโปกรณ์ที่เป็นเครื่องป้องกันตัว

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นสิ่งที่ทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญงอกงาม ได้แก่ การศึกษาวิชาความรู้อันบำรุงความคิดทางปัญญา เช่น ศาสนาและจริยา ศิลปะและวรรณคดี กฎหมายและระเบียบประเพณี ซึ่งส่งเสริมทางจิตใจให้งอกงาม หรือสบายใจ

วัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้ ย่อมพัวพันและหลอมล้ากันอยู่ ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งจะไม่สมบูรณ์ ถ้าวัฒนธรรมของชาติใดเจริญไปทางด้านหนึ่งจนเกิดความไม่สมดุลกัน เช่น มีความเจริญทางวัตถุมากเกินไปแต่จิตใจไม่เจริญตาม ในทางกลับกันถ้าวัตถุไม่เจริญแต่เจริญไปทางจิตใจมากเกินไป จะเป็นการตัดขาดจากสังคม (พระยาอนุมานราชชน. 2531 : 50) วัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้ จึงต้องมีความสมดุลตามส่วน อันอยู่ในดุลยพินิจของสังคม

นอกจากนี้พระยาอนุมานราชชน (2531 : 51) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. ภาษา เป็นวัฒนธรรมประเภทหนึ่ง ประเทศต่างๆ ในโลกต้องมีภาษาถึงแม้ว่าจะไม่มีภาษาเขียนก็ต้องมีภาษาพูด

2. ศาสนาและอุดมการณ์ เป็นวัฒนธรรมที่กำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และจุดหมายปลายทางของมนุษย์ด้วย

3. ระบบเศรษฐกิจ เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแลกเปลี่ยนและการบริโภคของประชากรในสังคม เพื่อให้รู้จักจัดการสิ่งเหล่านั้นให้ดีที่สุดตามทรัพยากรที่มีอยู่

4. จริยธรรม เป็นวัฒนธรรมที่ได้วางระเบียบกฎเกณฑ์ในสังคมให้สมาชิกได้ปฏิบัติตามเพื่อความสงบสุขภายในสังคม เช่น บุตรจะปฏิบัติตามมารดาและครูอาจารย์อย่างไร เป็นต้น

5. ค่านิยม เป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ค่านิยมแต่ละสังคมอาจจะแตกต่างกันได้ เช่น สังคมไทยมีค่านิยมยกย่องผู้มีอาวุโสมากกว่าสังคมอเมริกา

6. อำนาจ เป็นวัฒนธรรมที่ได้กำหนดวิธีการจัดการปกครองและการใช้อำนาจให้เหมาะสมในสังคม

7. ศิลปะและสุนทรียศาสตร์ เป็นวัฒนธรรมแบบหนึ่งแสดงถึงศิลปะและสุนทรียศาสตร์ของสมาชิกภายในสังคม เช่น ศิลปะในการฟ้อนรำจะมีความอ่อนช้อยและงดงาม เป็นต้น

นักสังคมวิทยา และนักมานุษยวิทยาส่วนใหญ่มักจะแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ (พวงผกา ประเสริฐศิลป์. 2541 : 5; อ้างอิงจาก สุพัตตรา สุภาพ. 2519 : 45)

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material culture) ได้แก่ วัตถุอันเกิดจากสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งมนุษย์ได้คิดสร้างขึ้นมา ตลอดจนผลงานในทางด้านศิลปกรรมของมนุษย์ด้วย เช่น สิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน อาคารบ้านเรือน อาคารสิ่งก่อสร้าง รถยนต์ ปากกา นาฬิกา ภาพวาด รูปปั้น เป็นต้น ฯลฯ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ หรือวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (Non-material culture) เป็นแบบแผนในการดำรงชีวิตและเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติ หรือแนวทางแห่งความคิด ความเชื่ออุดมการณ์ ศีลธรรมจรรยา ธรรมเนียมประเพณี ปรัชญา กฎหมาย ภาษาบาลีและพิธีการต่างๆ ล้วนเป็นวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมทั้งสิ้น

สำหรับยิ่งยง เรืองทอง (2543 : 8) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. วัตถุธรรม คือ วัฒนธรรมที่สามารถสัมผัสจับต้องได้และมีรูปร่าง เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ โรงเรียน โรงงาน ภาพเขียน เครื่องจักร สถานมหรสพ สนามกีฬา เป็นต้น และส่วนที่ไม่มีรูปร่าง เช่น ภาษา สัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย หลักวิชาคำนวณ (ตัวเลข) มาตราชั่ง ตวง วัด เป็นต้น

2. เนติธรรม คือ กลุ่มที่มีการจัดอย่างมีระเบียบ หรือมีโครงสร้างอย่างเป็นทางการ มีการวางกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และวัตถุประสงค์ไว้อย่างแน่นอน เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญที่สุดในสังคมที่ซับซ้อน เช่น ครอบครัว (กลุ่มเล็กที่สุด) สหพันธ์กรรมกร ลูกเสือ สภากาชาด สหประชาชาติ (องค์การใหญ่ที่สุด) เป็นต้น โดยทั่วไปบุคคลที่ร่วมดำเนินการตามวัตถุประสงค์บางอย่าง และวัตถุประสงค์ก็อาจจะเป็นเรื่องไม่ใหญ่โตก็ได้ เช่น สมาคมนักเรียนเก่ารวมกันเพื่อผดุงรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน เป็นต้น

3. คติธรรม คือ ความเข้าใจ ความเชื่อ ความคิดเห็น ตลอดจนอุดมการณ์ต่างๆ เช่น ความเชื่อว่าการเป็นเรื่องชั่วเจตนา ความเชื่อในเรื่องผีเดียวเมียเดียว ความเชื่อในเรื่องตายแล้วเกิดใหม่ ตลอดจนอุดมการณ์ ทัศนคติ การยอมรับว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด สมควรหรือไม่ ซึ่งแล้วแต่กลุ่มชนใดจะใช้เป็นมาตรฐานในการตัดสินใจ หรือเป็นเครื่องชี้วัดในสภาพแวดล้อมของตน

4. สหธรรม คือ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เช่น พิธีกรรมต่างๆ ตั้งแต่เกิดนั้น แต่งงาน บวชนาค ตาย ปลูกบ้าน ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น ซึ่งศาสนามีอิทธิพลอยู่บ้างไม่มากนักน้อยรวมถึงพิธีการแต่งกายและรับประทานอาหาร โดยพิธีการเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามสภาพของสังคม

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2544 : 1) ได้แบ่งวัฒนธรรมตามหลักขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ด้านศิลปะ (The arts) ได้แก่ ภาษา วรรณคดี ฟ้อนรำ วิจิตรศิลป์ สถาปัตยกรรม ละคร ประติมากรรม ฯลฯ
 2. ด้านมนุษยศาสตร์ (The humanities) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ปรัชญา ค่านิยมในสังคม ฯลฯ
 3. ด้านกีฬาและนันทนาการ (The sport and recreation) ได้แก่ การละเล่น มวยไทย ฟันดาบสองมือ กระบี่กระบอง ฯลฯ
 4. ด้านช่างฝีมือ (The practical craft) ได้แก่ การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก การทอผ้า การจักสาน การทำเครื่องเงิน เครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น
 5. ด้านคหกรรมศิลป์ (Domestic arts) ได้แก่ ความรู้เรื่องอาหาร เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย บ้าน การต้อนรับแขก มารยาทในการกินอยู่ ความรู้ในการดูแลเด็ก การแก้ปัญหาในครอบครัว ฯลฯ
- อาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรมแบ่งออกเป็นหลายประเภท โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งที่สำคัญในการแบ่งเกณฑ์ของวัฒนธรรมคือ เมื่อแบ่งแล้วสามารถนำเอาวัฒนธรรมทั้งหลายที่มีอยู่ในสังคมจำแนกลงในวัฒนธรรมประเภทใดประเภทหนึ่งได้ครบ และตรงตามจุดประสงค์

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536 : 19) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของวัฒนธรรมว่า มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. การรับรู้ คือ การที่จะบอกได้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและมีอยู่ในโลกนี้ ได้แก่ ความรู้ อันเกิดจากการศึกษาเล่าเรียน ความเชื่อเกี่ยวกับเทวดา และความเชื่อในทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ต่างๆ ความเชื่อที่นำมาใช้ประโยชน์ในโลกปัจจุบันนี้ ซึ่งเรียกว่า เทคโนโลยี
2. การยอมรับของคนส่วนใหญ่ ประกอบด้วยค่านิยมและกฎเกณฑ์สำหรับการประพฤติปฏิบัติบางประการซึ่งมนุษย์ยอมรับ เพื่อควบคุมการกระทำของตนเองซึ่งบางที่เรียกสิ่งนี้ว่า “อุดมการณ์” และอุดมการณ์เหล่านี้ได้ควบคุมการกระทำของโลกสมัยปัจจุบันมากที่สุดทีเดียว
3. ด้านวัตถุ เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ หนังสือ เสื้อผ้า สิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ต่างๆ บรรดาวัตถุทั้งหลายนี้ดูจะแสดงความหมายทางวัฒนธรรมมากและสิ่งเดียวกันอาจมีความหมายแตกต่างกันมากในแต่ละสังคม

วัฒนธรรมมีส่วนประกอบต่างๆ ดังนี้ (พวงผกา ประเสริฐศิลป์. 2541 : 8; อ้างอิงจาก สุพัตรา สุภาพ. 2519 : 46-47)

1. องค์มิติ (Concepts) หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็น ความเข้าใจ ตลอดจนอุดมการณ์ต่างๆ เช่น ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ทศนคติ การยอมรับในสิ่งที่ถูกหรือผิด
2. องค์การ (Association or organization) หมายถึง กลุ่มสังคมที่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราได้อย่างเป็นระเบียบและมีระบบในการบริหารอย่างชัดเจน
3. องค์พิธีการ (Usage) เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งแสดงออกในรูปของพิธีกรรมต่างๆ เช่น ประเพณีการโกนผมไฟ พิธีการแต่งงาน การตายหรือพิธีการตั้งศพ การบวช การปลูกบ้าน ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น
4. องค์วัตถุ (Instrumental and symbolic objects) คือ วัฒนธรรมทางวัตถุที่มีรูปร่างสามารถมองเห็น สัมผัส จับแตะต้องได้ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ในระบบการเกษตรกรรม ระบบการอุตสาหกรรม อาคารสถานที่ต่างๆ วัด โบสถ์ วิหาร และเครื่องมือเครื่องใช้ทางวัฒนธรรม เช่น คนโทน้ำ จาน ถ้วย มีด กาน้ำ ตลอดจนผลิตผลของมนุษย์ในทางศิลปกรรม เช่น ภาพเขียน รูปปั้น ส่วนของวัตถุที่ไม่มีรูปร่างก็จะเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงสัญลักษณ์ในการติดต่อสื่อความหมาย เช่น ภาษา ตัวเลข มาตราชั่ง ตวง วัด เป็นต้น

จากองค์ประกอบของวัฒนธรรมดังกล่าว อาจแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ และวัฒนธรรมทางด้านจิตใจ กล่าวคือวัฒนธรรมทางวัตถุ เป็นวัฒนธรรมที่จับต้องสัมผัสได้ เป็นสิ่งของต่างๆ ที่มนุษย์ทำขึ้น ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีต่างๆ เช่น วัด บ้าน ศิลปหัตถกรรมต่างๆ เครื่องจักสาน ผ้าผืนไหม ฯลฯ ส่วนวัฒนธรรมทางจิตใจ ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ ค่านิยม ประเพณี การปฏิบัติสืบต่อกันมาและเป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มของตนว่าดีงามเหมาะสม เช่น ศาสนา ความสนใจ ทศนคติ ความรู้สึก และความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นนามธรรมมองเห็นไม่ได้

ลักษณะของวัฒนธรรม

บุญเลิศ ราโชติ (2535 : 18 - 22) ได้สรุปลักษณะของวัฒนธรรมโดยทั่วไปไว้ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตหรือแบบแผนของการดำรงชีวิตในสังคม เพราะวัฒนธรรมหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้ประดิษฐ์คิดสร้างขึ้นมา เพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของสังคม เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
2. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ วัฒนธรรมทุกชาติทุกสังคม สามารถถ่ายทอดซึ่งกันและกันได้ เช่น พ่อแม่ถ่ายทอดให้แก่ลูก ครูถ่ายทอดความรู้ความคิด ความเข้าใจหรือหลักวิชาการ การปฏิบัติ

3. วัฒนธรรมเป็นมรดกของสังคม วัฒนธรรมเป็นผลผลิตที่มนุษย์สร้างขึ้นในสังคมและสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม แล้วนำมาปฏิบัติถ่ายทอดสืบต่อกันมาให้แก่คนรุ่นหลังนำมาปฏิบัติติดต่อกัน ดังนั้น วัฒนธรรมจึงมีลักษณะเป็นมรดกของสังคม

4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทุกสิ่งทุกอย่างรวมทั้งวัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะความรู้และแบบแผนการดำเนินชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นวัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของมนุษย์ จึงมีลักษณะเปลี่ยนแปลงได้ไม่คงที่

5. วัฒนธรรมมีลักษณะให้สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วม เพราะวัฒนธรรมเป็นแนวปฏิบัติและข้อกำหนดของสังคม บุคคลในสังคมจะต้องปฏิบัติและยอมรับกฎระเบียบ แนวปฏิบัติของสังคมนั้น ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีลักษณะให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมเชิงบังคับ

6. วัฒนธรรมเป็นการบูรณาการของสังคม เมื่อแยกประเภทองค์ประกอบของวัฒนธรรมและองค์ประกอบทั้งทางด้านวัตถุ พิธีการ องค์การ และองค์คติ ซึ่งองค์ประกอบทั้งหลายล้วนแต่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อสนองตอบความต้องการในทางที่ดีของมนุษย์ ให้มวลมนุษย์เป็นคนที่สมบูรณ์และอยู่ด้วยกันด้วยความผาสุก ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นการบูรณาการของสังคม

วัฒนธรรมมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้ (พวงผกา ประเสริฐศิลป์. 2541 : 9 - 10)

1. วัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ตรงที่มีสัญชาตญาณ มีการเรียนรู้ มีการปรับปรุงระบบชีวิตให้เจริญ อยู่ดี กินดี มีความสุขสะดวกสบาย วัฒนธรรมมีการถ่ายทอด เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวเดียวกันและแก้ไขปัญหาเฉพาะได้ ซึ่งแตกต่างจากสัตว์ที่เกิดการเรียนรู้ได้โดยอาศัยจากการจำเท่านั้น มนุษย์มีมันสมองโตกว่าสัตว์จึงเจริญพัฒนาไปมากกว่าสัตว์ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีการถ่ายทอดได้ทางเดียวเท่านั้น โดยการเรียนรู้ ไม่ใช่ถ่ายทอดทางชีววิทยาหรือกรรมพันธุ์

2. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม หมายถึง วัฒนธรรมที่เกิดจากผลของการกระทำที่ถ่ายทอดและมีการเรียนรู้ของมนุษย์ในยุคก่อนโดยทางตรงและทางอ้อมมาสู่มนุษย์ในยุคหลังๆ หรือยุคปัจจุบันไม่ขาดช่วงระยะเวลา ดังนั้น วัฒนธรรมจึงมีลักษณะเป็นมรดกทางสังคม โดยลักษณะดังกล่าวและตัวกลางสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมก็คือ ภาษานั้นเอง ภาษาจึงเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้กันทุกวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นของไทยหรือต่างชาติ

3. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต หรือแบบแผนของการดำรงชีวิตของมนุษย์ หมายถึง สภาพความเป็นอยู่หรือการดำรงชีพของมนุษย์ วัฒนธรรมตามลักษณะที่กล่าวนี้สามารถจำแนกวัฒนธรรมในแต่ละสังคมออกจากกันได้ เพราะวัฒนธรรมแต่ละสังคมจะไม่เหมือนกัน เนื่องจากมนุษย์ถ้าเกิดในสังคมใด

4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่คงที่ มนุษย์มีการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ หรือปรับปรุงของเดิมให้ดีขึ้น เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากสภาพแวดล้อมทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมเพื่อความอยู่รอดและสงบสุข

สำหรับ ภัทริยา งามมุข (2544 : 15 - 17) ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรม ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็น หมายความว่า วัฒนธรรมมีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมมนุษย์ เนื่องจากสังคมกับวัฒนธรรมไม่สามารถที่จะแยกจากกันได้ ถ้าปราศจากวัฒนธรรม มนุษย์ก็ไม่สามารถอยู่ในสังคมได้

2. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายความว่า วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นมาเอง หรือติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด ไม่ใช่เกิดจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม นิสัยหรือความสามารถต่างๆ ของมนุษย์ แต่มนุษย์ได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมา แล้วกำหนดความหมาย สัญลักษณ์ หน้าที่ ของสิ่งที่สร้างขึ้นมาจากสมาชิกยอมรับว่าเป็นลักษณะเฉพาะของสังคม

3. วัฒนธรรมการยอมรับร่วมกัน เมื่อมนุษย์ได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาภายในสังคมตามความจำเป็น และความเหมาะสมของสังคมนั้นๆ แล้ว วัฒนธรรมนั้นจะต้องเป็นที่ยอมรับเห็นพ้องต้องกันของสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคม เพราะจะทำให้วัฒนธรรมอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ การที่มนุษย์รู้จักวัฒนธรรมหรือปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้น เกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่เกิดจากสัญชาตญาณ เช่น กิริยามารยาท การพูดจา การทักทาย ต่างก็เกิดจากการเรียนรู้ทั้งนั้น จนมีพัฒนาการขึ้นมาเป็นบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคลในสังคมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันว่าเป็นสมาชิกของสังคม

5. วัฒนธรรมต้องมีการถ่ายทอด หมายความว่า วัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาจะดำรงอยู่ในสังคมมนุษย์ได้นั้น นอกจากการเรียนรู้ของสมาชิกแล้ว มนุษย์ยังมีวิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สมาชิกรุ่นหลังๆ ให้ปฏิบัติสืบต่อมา เช่น พ่อแม่อบรมสั่งสอนวัฒนธรรมต่างๆ แก่บุตรหลานของตน หรือสมาชิกได้รับการถ่ายทอดจากโรงเรียนโดยตรง หรืออาจจะได้รับการถ่ายทอดทางอ้อม เช่น ได้รับการแพร่กระจายวัฒนธรรมทางสื่อสารมวลชน เป็นต้น

6. วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน ความแตกต่างที่เกิดขึ้นไม่สามารถที่จะนำเข้าไปเปรียบเทียบได้ว่าวัฒนธรรมของสังคมใดดีกว่ากัน ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละวัฒนธรรมมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมนั้นเป็นผู้สร้างขึ้นและยอมรับนำมาประพฤติปฏิบัติกัน แนวความคิดที่ว่า วัฒนธรรมมีส่วนเหมาะสมในสังคมของตนนั้น

7. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ หมายความว่า วัฒนธรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม เนื่องจากสังคมไม่ได้หยุดนิ่ง วัฒนธรรมก็จะมี การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเช่นกัน ซึ่งเราอาจจะเห็นได้จากประวัติศาสตร์ว่า วัฒนธรรมการแต่งกายของไทยสมัยก่อนได้เปลี่ยนแปลงมาจนถึงสมัยปัจจุบัน โดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงมักเป็นไปได้ 2 วิธี คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในสังคม เช่น การประดิษฐ์ คิดค้น และการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอกสังคม เช่น การยืมวัฒนธรรมหรือการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมอื่นเข้ามาในสังคม ทั้งนี้เกิดจากการติดต่อทางวัฒนธรรม

8. วัฒนธรรมอาจจะสลายไปได้ หมายถึง วัฒนธรรมในสังคมนั้นเมื่อไม่มีการถ่ายทอดสืบต่อแล้ว วัฒนธรรมนั้นจะสลายไปหรือตายไป ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมจะมีชีวิตอยู่เมื่อยังมีมนุษย์และมีสังคมอยู่ บางครั้งเราไม่ทราบว่าวัฒนธรรมในสมัยก่อนเป็นอย่างไร เพราะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไม่สมบูรณ์ เช่น วัฒนธรรมของอาณาจักรน่านเจ้า อาณาจักรขอม เป็นต้น บางครั้งเราอาจจะเห็นว่า วัฒนธรรมหนึ่งอาจจะถูกกลืนจากอีกวัฒนธรรมหนึ่งที่แข็งแกร่งกว่า หรือรับเอาวัฒนธรรมอื่นมาทั้งหมดทำให้ วัฒนธรรมเดิมค่อยๆ สลายไป

9. วัฒนธรรม เป็นผลรวมของหลายสิ่งหลายอย่าง อาจจะกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมของสังคมหนึ่งเป็นผลรวมของแบบแผนหรือแนวทางการดำเนินชีวิตเข้าด้วยกัน หรือที่เรียกว่า แบบแผน วัฒนธรรม ซึ่งประกอบขึ้นมาจากส่วนต่างๆ เช่น แบบแผนของการรับประทานอาหาร จะประกอบด้วย ส่วนย่อยต่างๆ เช่น ถ้วย จาน ช้อน โต๊ะ แก้ว อ้อ อาหาร และแก้วนํ้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังถือว่าแบบแผน วัฒนธรรมเป็นวัฒนธรรมรวมหรือวัฒนธรรมใหญ่ ซึ่งอาจแบ่งเป็นวัฒนธรรมย่อยๆ ได้อีก เพราะว่า ภายในสังคมยากที่จะมีวัฒนธรรมเดียวกันหมด แต่อาจจะแตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อย เช่น วัฒนธรรมไทยตามภาคต่างๆ วัฒนธรรมย่อยทางชาติพันธุ์ (Ethnic subculture) วัฒนธรรมย่อยตามท้องถิ่น (Regional subculture) วัฒนธรรมย่อยทางอายุ (Age subculture) และวัฒนธรรมย่อยทางอาชีพ (Occupational subculture) เป็นต้น

10. วัฒนธรรมเป็นสมบัติทางสังคม ข้อนี้กล่าวได้ว่าวัฒนธรรมไม่ได้เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสังคม แต่เป็นของส่วนรวม จึงเป็นสมบัติของสมาชิกทุกคน ซึ่งเป็นที่ทราบแล้วว่า วัฒนธรรมได้มีการถ่ายทอดจากสมาชิกรุ่นหนึ่งๆ ไปสู่สมาชิกรุ่นอื่นๆ วัฒนธรรมจากอดีตได้ตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน จนเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่สมาชิกในสังคมได้ปฏิบัติกัน

อาจกล่าวได้ว่า ลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมคือ เป็นผลผลิตจากความคิดมนุษย์ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมขณะนั้น จึงทำให้วัฒนธรรมแต่ละชาติมีความแตกต่างกัน มนุษย์จึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมเพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิต

วัฒนธรรมด้านจารีตประเพณี

พระยาอนุมานราชธน (2531 : 117) ให้คำจำกัดความของจารีตประเพณีไว้ว่า คือ ประเพณีที่สืบต่อกันมานานมาก ใครฝ่าฝืนในประเพณีก็จะมี ความผิด จารีตประเพณีถือเป็นของสำคัญใครจะฝ่าฝืนไม่ได้ อาจจะถูกลงโทษและโดนประชาทัณฑ์ได้ เวลาต่อมาเมื่อบ้านเมืองเจริญแล้ว จารีตประเพณีเดิมก็หมดไปบางส่วน แต่ก็ยังมีเหลืออยู่อีกมาก จารีตประเพณีเป็นแบบแผนพฤติกรรมของกลุ่มชนที่กระทำตามกันมาในกรอบที่ถูกบังคับ เป็นวิถีทางการกระทำสิ่งต่างๆ ในสังคมหนึ่งเพื่อสนองความต้องการและความปรารถนาของมนุษย์ รวมทั้งความเชื่อ ความคิด หลักเกณฑ์ การปฏิบัติ และมาตรฐานแห่งการกินดีอยู่ดีตามวิถีทางเหล่านั้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ นิติยา บุญสิงห์ (2545 : 44) ที่ได้ให้ความหมายของจารีตประเพณีไว้ว่า คือประเพณีที่นิยมและประพฤติกันสืบมาถือว่าถ้าใครฝ่าฝืนจนเกินไม่กระทำตามจะเป็นความผิด เป็นความชั่ว จารีตประเพณีจะเกี่ยวข้องกับศีลธรรมของสังคม ซึ่งคนส่วนรวมเห็นว่ามีคุณค่าแก่ส่วนรวม จารีตประเพณีที่เห็นได้ในสังคมไทย ได้แก่ การตอบแทนบุญคุณบิดามารดา การเคารพเชื่อฟังครูอาจารย์ ดังที่ สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2538 : 38) ได้วิจัยเรื่อง ความสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2538 เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 6 มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมไทย เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านชื่นชมในวัฒนธรรมไทย (ร้อยละ 70.64) รองลงไปคือ พฤติกรรมด้านการยอมรับในคุณค่าของวัฒนธรรมไทย (ร้อยละ 68.84) และพฤติกรรมด้านปฏิบัติตนเพื่อบำรุงรักษา และเผยแพร่วัฒนธรรมไทย (ร้อยละ 67.87) ซึ่งพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับพอใช้

ในขณะที่กฤติกา ลีลาพตะ (2544 : 98) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความนิยมไทยและแนวทางในการเสริมสร้างความนิยมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษา พบว่า

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความนิยมไทยด้านวัฒนธรรมไทย ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ด้านความนิยมไทย และโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. นิสิตที่มีตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคมต่างมีความนิยมไทยต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาจกล่าวว่าวัฒนธรรมด้านจารีตประเพณีเป็นประเพณีที่นิยมและประพฤติกันสืบทอดกันมา และถ้าใครดเว้นไม่กระทำตามถือว่าเป็นความผิด ได้แก่ เรื่องความกตัญญูรู้คุณ เรื่องการกล้ำกรับผิด เคารพต่อความจริง เรื่องการรักษาความยุติธรรม เรื่องการมีแนวความคิดต่อสัมมาอาชีวะ เรื่องการรักษาคำพูด และเรื่องการเป็นคนมีเหตุผล

วัฒนธรรมด้านขนบประเพณี

พระยาอนุนามราชชน (2531 : 125) ได้ให้ความหมายของขนบประเพณี ไว้ว่าเป็นประเพณี ที่วางเป็นระเบียบแบบแผนไว้โดยตรง หรือโดยปริยาย โดยตรง คือวางเป็นระเบียบพิธีการไว้แจ้งชัด โดยปริยายคือ รู้กันเองไม่ได้วางเป็นระเบียบแบบแผนไว้ว่าควรจะทำปฏิบัติกันอย่างไร ดังที่ นิพนธ์ สุขสวัสดิ์ (2529 : 2) กล่าวว่าขนบประเพณี คือประเพณีที่วางเป็นระเบียบไว้ชัดเจน หรือโดยการรู้กันเอง ไม่ได้วางเป็นระเบียบไว้ว่าควรจะทำปฏิบัติอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับ นิติยา บุญสิงห์ (2545 : 44) ที่ให้ความหมายของคำว่า ขนบประเพณี ว่าเป็นประเพณีที่ประพฤติปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป บางอย่างก็เป็นระเบียบแบบแผนโดยตรง เช่น กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม และส่วนที่ไม่มีความแน่นอนว่าจะต้องปฏิบัติตามเสมอไป เช่น ประเพณีการโกนจุก โกนผมไฟ บวชนาค แต่งงาน เป็นต้น ซึ่งสุจิต นิติยคำหาญ (2540 : 40) ที่ศึกษาเรื่องจิตสำนึก เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี มีจิตสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับ “ดี” และการปฏิบัติอยู่ในระดับ “พอใช้” และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยไม่แตกต่างกัน

ในขณะที่ ปรีชา สุขใส (2541 : 39) ศึกษาเจตคติเกี่ยวกับจริยธรรม ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมของครอบครัวที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตจังหวัดพิษณุโลก และสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่า

1. เจตคติของครอบครัวต่อจริยธรรม เรียงจากมากไปน้อย คือ 1) มีความละเอียดที่จะกระทำ ความชั่ว 2) มีความเกรงกลัวที่จะทำความชั่ว 3) การทำบุญทำได้ 3 ทาง คือ กาย วาจา ใจ 4) การเข้าวัดฟังเทศน์ / ฟังธรรมเป็นสิ่งที่พึงกระทำ 5) การขึ้นรถเมล์หากไม่ต้องจ่ายเงินเลยเป็นการ ประหยัด

2. เจตคติของครอบครัวต่อค่านิยม เรียงจากมากไปน้อย คือ 1) ครอบครัวต้องช่วยสอน เพศศึกษาให้แก่สมาชิกใหม่ 2) การสอนเพศศึกษาในสถานศึกษาไม่ใช่เรื่องน่าอับอาย 3) อายครูไม่รู้

3. เจตคติของครอบครัวต่อประเพณีและวัฒนธรรม เรียงจากมากไปน้อย คือ 1) สมัยนี้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานถือเป็นเรื่องเล็ก 2) สื่อลามกแพร่ระบาด ทุกคนต้องช่วยกันต่อต้านทุกรูปแบบ 3) การเล่นวัตถุระเบิด ดอกไม้ไฟ ต้องระมัดระวังให้มาก 4) แม้ว่าเราไม่ได้ทิ้งขยะก็ช่วยเก็บไปทิ้งได้ 5) ทางม้าลายมีไว้เพื่อความสวยงามของท้องถนน

ส่วนอัมพร ศรีประเสริฐสุข (2545 : 64 - 65) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แห่งตน และสัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเซินเตอร์พอยท์ ผลการศึกษา พบว่า

1. เอกลักษณ์แห่งตนกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกทั้งในกลุ่มวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเซินเตอร์พอยท์ และไม่พบว่าความสัมพันธ์ของวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน
2. สัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ทั้งในกลุ่มวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเซินเตอร์พอยท์ และไม่พบว่าความสัมพันธ์ของวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน
3. วัยรุ่นทั่วไปมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยดีกว่าวัยรุ่นเซินเตอร์พอยท์
4. วัยรุ่นทั่วไปเพศหญิงมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยดีกว่าวัยรุ่นทั่วไปเพศชาย
5. วัยรุ่นเซินเตอร์พอยท์เพศหญิงมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยดีกว่าวัยรุ่นเซินเตอร์พอยท์เพศชาย
6. วัยรุ่นทั่วไปที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูงและวัยรุ่นทั่วไปที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยไม่แตกต่างกัน
7. วัยรุ่นเซินเตอร์พอยท์ที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูงและวัยรุ่นเซินเตอร์พอยท์ที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยไม่แตกต่างกัน
8. วัยรุ่นทั่วไปที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและวัยรุ่นทั่วไปที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยไม่แตกต่างกัน
9. วัยรุ่นเซินเตอร์พอยท์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมดีกว่าวัยรุ่นเซินเตอร์พอยท์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
10. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ของเอกลักษณ์แห่งตนและสัมพันธภาพในครอบครัวมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั้งสองกลุ่ม
11. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ของเพศ ระดับเศรษฐกิจของครอบครัวและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั้งสองกลุ่ม

12. ในกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป ปรากฏว่า สัมพันธภาพในครอบครัวและเอกลักษณ์แห่งตน ร่วมกันทำนายทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยได้ 28.60% ส่วนในกลุ่มวัยรุ่นเซนต์อัสสัมชัญ ปรากฏว่า สัมพันธภาพในครอบครัวและเอกลักษณ์แห่งตน ร่วมกันทำนายทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยได้ 24.40%

อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมด้านขนบประเพณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือว่ามีความสำคัญพอกับกฎหมาย เช่น การรู้จักใช้สิทธิการเคารพกฎหมาย การรู้จักปฏิบัติหน้าที่ การมีระเบียบในการคิดและในการทำงานและการมีวินัย

วัฒนธรรมด้านธรรมเนียมประเพณี

พระยาอนุมานราชธน (2531 : 126) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมด้านธรรมเนียมประเพณีว่าคือ ประเพณีที่เกี่ยวกับเรื่องธรรมดาสามัญ ไม่มีที่ผิดที่ถูกเหมือนจารีตประเพณี ไม่มีระเบียบแบบแผนอย่างเรื่องขนบประเพณี ผู้ใดทำผิดหรือฝ่าฝืนประเพณี ก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องหลักสำคัญอะไรนัก นอกจากจะเห็นว่าเป็นผู้ขาดการศึกษาหรือเสียสมบัติผู้ดีเท่านั้น ธรรมเนียมประเพณีเป็นเรื่องที่นิยมและถือกันเป็นธรรมเนียมสืบกันมาในหมู่คณะ เรื่องกิริยามารยาทเกี่ยวกับอริยาบถทั้งสี่ คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ตลอดจนการกิน การพูดจา การแต่งตัว และการอื่นๆ อีกมากมาย สิ่งเหล่านี้เด็กๆ ที่เกิดมาย่อมได้รับการสั่งสอนอบรมสืบต่อกันมาหรือไม่ก็รับรู้ด้วยตนเอง จากการที่เห็นผู้ใหญ่หรือคนอื่นประพฤติกันอยู่เป็นตัวอย่างทำนองเดียวกับที่ นิตยา บุญสิงห์ (2545 : 46) ได้ให้ความหมายของคำว่า ธรรมเนียมประเพณี ว่าหมายถึงประเพณีที่เกี่ยวกับการปฏิบัติระหว่างบุคคลต่อบุคคลที่สังคมยอมรับ ไม่มีระเบียบแบบแผนเหมือนขนบประเพณี และไม่มีถูกผิดหรือเหมือนจารีตประเพณี เป็นเพียงว่าเคยมีคนเขาประพฤติอย่างไรก็นิยมปฏิบัติอย่างนั้นจนเกิดความเคยชิน ผู้ปฏิบัติก็ไม่รู้สึกเดือดร้อนหรือรำคาญที่จะปฏิบัติตาม เช่น การทักทาย ลักษณะการกินการอยู่ กิริยามารยาท และการแต่งกาย เป็นต้น นอกจากนี้ นิพนธ์ สุขสวัสดิ์ (2529 : 3) กล่าวว่า ธรรมเนียมประเพณี เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิริยามารยาท เกี่ยวกับอริยาบถต่างๆ เป็นสิ่งที่ได้รับการสั่งสอน อบรมสืบต่อมา หรือเห็นผู้ใหญ่ประพฤติปฏิบัติก็เอามาเป็นแบบอย่าง

ในขณะที่ทัศนีย์ คำเสมอ (2545 : 116) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับความนิยมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัย พบว่า

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความนิยมไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และด้านศิลปกรรมไทย นิสิตมีความนิยมไทยอยู่ในระดับปานกลาง
2. นิสิตชายและนิสิตหญิง มีความนิยมไทยในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน
3. นิสิตที่ศึกษาต่างชั้นปีกัน มีความนิยมไทยในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาต่างสาขาวิชากัน มีความนิยมไทยใน

แต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า วัฒนธรรมด้านธรรมเนียมประเพณีเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน รวมทั้งระเบียบมารยาทที่จะติดต่อกับบุคคลในสังคมทุกชนิด เช่น เรื่องการรักษา จรรยาบรรณมารยาทเรื่องการทำความเคารพต่อบุคคลและสิ่ง ที่ควรเคารพตามกาลเทศะ เรื่องการวางตัว และเรื่องการรักษาจักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ลักษณะและวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษา

คลากและโทรว์ (Wilders and others. 1988 : 271; citing Clark and Trow. 1966) ได้ จำแนกประเภทของนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามลักษณะที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมของ นิสิตนักศึกษาในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย เป็น 4 กลุ่มวัฒนธรรมย่อย ดังนี้

1. กลุ่มนักวิชาการ (Academic subculture) นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้เห็นว่า ชีวิตในมหาวิทยาลัย ต้องเป็นไปเพื่อการเรียน สนใจอยู่กับวิชาการ การทำรายงาน ผลการเรียนและความคาดหวังที่จะได้ เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ชีวิตของนิสิตนักศึกษากลุ่มนี้จะผูกพันกับห้องเรียน ห้องสมุด และสถาบันของตนเอง

2. กลุ่มก้ำกึ่ง (Non - conformist subculture) เป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่สงสัยและไม่เชื่อ ค่านิยมและแบบแผนพฤติกรรมที่เป็นอยู่ มีความคิดอิสระของตนเอง สนใจเรื่องปัญหาข้อเสนอเกี่ยวกับ สังคม และถือว่าสังคมมีความสำคัญมากกว่าสถาบันของตน

3. กลุ่มกิจกรรม (Collegiate subculture) นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้ไม่สนใจการเรียน และตำรา เรียน รวมทั้งไม่สนใจเรื่องปัญหาสังคมหรือการเมือง เป็นพวกที่มีความสนุกสนานกับบรรยากาศของ สถาบัน ทำตัวจรึกรักดีและปฏิบัติสอดคล้องกับความต้องการของสถาบัน ชอบเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา สันทนาการ ชอบรวมกลุ่มและมีความผูกพันกับสถาบันสูง

4. กลุ่มอาชีพ (Vocational subculture) นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้มีความเห็นว่า การเรียนใน มหาวิทยาลัยเป็นการฝึกฝนทางอาชีพ มุ่งฝึกตนเองเพื่อจะได้ออกไปประกอบอาชีพ ไม่สนใจกับ กิจกรรมทุกประเภท ยกเว้นกิจกรรมที่มีรายได้และไม่ผูกพันกับสถาบันมากนัก

แอสติน (Astin. 1993 : 105 - 128) ได้แบ่งวัฒนธรรมกลุ่มย่อยของนิสิตนักศึกษาออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่

1. นักวิชาการ (The scholar) เป็นผู้ที่มีความสามารถเชิงวิชาการสูง มีความคาดหวังด้าน การเรียนสูง มีการวางแผนที่ดีมาก มักจะมาจากครอบครัวที่มีการศึกษาสูง สาขาที่เลือกเรียน ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของหมู่คณะและช่วย อาจารย์ทำวิจัย

2. นักกิจกรรม (The social activist) เป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับสังคมและการเมืองสูง ชอบช่วยเหลือผู้ที่ประสบความทุกข์ยาก ชอบเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม มักจะมาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลาง สาขาที่เลือกเรียน ได้แก่ จิตวิทยา สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เป็นต้น มักชอบอภิปรายปัญหาทางสังคม การเมือง มีส่วนร่วมในการประท้วง และเป็นสมาชิกค่ายอาสา

3. ศิลปิน (The artist) เป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางศิลปะจะสร้างงานทางศิลปะ (ภาพวาด การปั้น การตกแต่ง) และงานเขียน (บทกวี นวนิยาย เรื่องสั้น) และบางครั้งจะกลายเป็นนักแสดงเอง มักจะมาจากครอบครัวที่มีการศึกษาสูง สาขาวิชาที่เลือก ได้แก่ ศิลปกรรมศาสตร์ ดนตรี ดาราศาสตร์ ไม่สนใจกีฬาหรือการอภิปรายปัญหา

4. สุขนิยม (The hedonist) เป็นผู้ที่มีความสนใจด้านความบันเทิงมากกว่าด้านวิชาการ มีประวัติขาดเรียนบ่อย และไม่ทำการบ้าน มักจะมาจากครอบครัวที่มีการศึกษาปานกลาง สาขาที่เลือกคือ เลขานุการ ธุรกิจ มักจะชอบสเปกซ์ยูชา บุหรี่ ดื่มเบียร์ และเที่ยวกลางคืน

5. ผู้นำ (The Leader) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำ มีความมั่นใจตนเองสูง ได้รับความนิยมยกย่อง มาจากครอบครัวที่มีการศึกษาสูง สาขาวิชาที่เรียน คือ กฎหมายและการทหาร ชอบสังคม ชอบอาสาสมัครทำงานในสโมสร และชอบเล่นกีฬา

6. รักฐานะ (The status striver) เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นรับผิดชอบงานในหน้าที่เป็นอย่างดีให้ความสำคัญกับค่านิยมและเป้าหมายในชีวิตทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะเงิน อำนาจ และสถานภาพในสังคม ชอบอาสาสมัครทำงานในสโมสร และชอบเล่นกีฬา

7. ไม่ยึดมั่น (The uncommitted) เป็นผู้ที่มีลักษณะเฉพาะ คือ คาดว่า จะต้องเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายต่างๆ ของตนในทุกเรื่อง เช่น สาขาที่เรียนหรืออาชีพ มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง สาขาที่เรียนที่มักจะเป็นไปโดยไม่ได้ตั้งใจ จะสนใจร่วมกิจกรรมกับนักศึกษานานาชาติ

ซึ่งวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 48 - 49) ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาว่ามี 4 ลักษณะ ดังนี้

1. กลุ่มนิสิตนักศึกษา (Collegiate) ลักษณะกลุ่มนี้เป็นแบบชอบสมาคม มักจะเป็นนักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่มาจากครอบครัวมีเงินหรือชนชั้นกลาง (Middle class) กลุ่มนี้สนใจชีวิตในสังคม การกีฬา การบำเพ็ญประโยชน์ สำหรับนักศึกษาในสหรัฐอเมริกา กลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่มักจะอยู่ตามบ้านที่มีอักษรกรีกตัวย่อเป็นเครื่องหมาย เช่น กลุ่มกนิษฐชน (Sorority) และภราดรชน (Fraternity) พวกนี้บางครั้งอาจจะต่อต้านอาจารย์ที่เน้นความต้องการที่จะพัฒนาสติปัญญา ส่วนนักศึกษาไทยจะพบว่าเป็นกลุ่มที่มาจากครอบครัวคนชั้นกลางหรือสูง เป็นครอบครัวที่มาจากสังคมดี เศรษฐกิจดี เป็นพวกที่เรียนทางรัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ ลักษณะทั่วไปจะเป็นคนที่มีน้ำใจช่วยเหลือสังคมได้ดี

2. กลุ่มอาชีพ (Vocational) กลุ่มนี้มักสนใจการฝึกฝนอาชีพ โดยเฉพาะครอบครัวของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มาจากพื้นฐานของชนชั้นกรรมาชีพ (Working Class) พ่อค้า นักศึกษากลุ่มนี้จะมีทัศนคติว่าอุดมศึกษาคือสถาบันที่ให้โอกาสแก่เขาในการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและยกสถานะทางสังคมไทย ฉะนั้น กลุ่มนี้นักศึกษานี้มักจะเลือกสาขาวิชาทางวิศวกรรม ธุรกิจ บัญชี ครุศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับนิสิตนักศึกษาในประเทศไทยกลุ่มนี้ สนใจวิชาเรียนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการงานที่จะประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต พวกนี้จะมีมาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีอาชีพเกี่ยวกับธุรกิจ การค้าขาย ลูกจ้างบริษัทซึ่งมีฐานะครอบครัวปานกลาง

3. กลุ่มวิชาการ (Academic) นักศึกษากลุ่มนี้มักจะมุ่งด้านสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชั้นกลาง และมีพ่อแม่ที่มีการศึกษาดี มักจะสนใจการศึกษาและเลือกสถาบันที่ดีๆ มีชื่อเสียงที่เข้าได้ยาก เพื่อจะแข่งขันทางประสิทธิภาพในการเรียน พวกนี้จะพยายามเรียนเพื่อให้ได้ปริญญาสูงๆ ในสาขาที่ตนสนใจ มักไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับคนในสังคม มีเพื่อนน้อย บางครั้งอาจจะมึนสับสนเห็นแก่ตัวมากกว่าที่จะช่วยเหลือสังคมและคนอื่นๆ ในสังคม

4. กลุ่มนอกกรอบแบบ (Non Conformist) นักศึกษากลุ่มนี้จะไม่ยอมรับค่านิยมใดๆ ของนักศึกษาทั้งสามกลุ่มดังกล่าวมาแล้ว เพราะพวกนี้จะสนใจเรื่องความคิดและอุดมคติอย่างลึกซึ้งและมักจะมีลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันและระบบต่างๆ กลุ่มนี้รวมทั้งกลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมนิยม (Activist) บุปผาชน (Hippy) และพวกที่ชอบการแตกแยกและชอบต่อต้านสิ่งต่างๆ ซึ่งบางครั้งก็จะเป็นพวกที่อยู่เฉยๆ แต่เมื่อไม่พอใจจะเบียดเบียนต่างๆ ของมหาวิทยาลัยก็มักจะรวมตัวต่อต้านได้อย่างรวดเร็ว พวกนี้มักจะกลายเป็นผู้นำของสังคมนิสิตนักศึกษาและมักจะมีวิธีการที่จะทำให้กลุ่มนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ทำตามกลุ่มของตนได้ เนื่องจากกลุ่มพวกนี้จะคิดอะไรได้ฉับไว เชียบคม และมีทักษะการใช้ภาษาดี

สำหรับลักษณะนิสิตนักศึกษาของประเทศไทยนั้น อาจจะจัดได้เป็น 5 ลักษณะ เพิ่มอีก 1 ลักษณะ คือ ประเภทเฉยเมย (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2531 : 50) ลักษณะนี้ได้แก่ ผู้ที่มักจะเฉยเมยไม่ยอมรับรู้หรือรับผิดชอบต่อต้านใดๆ ทั้งสิ้น การเรียนอยู่ในระดับอ่อนหรือปานกลาง หรือก็ยังไม่ชวนขวายหาความรู้เพิ่มเติม กิจกรรมต่างๆ ก็ไม่สนใจ จะสอบตกสอบได้ก็ไม่รู้สึกเดือดร้อน เวลาว่างชอบนอน ไม่ชอบยุ่งสูงส่งกับใคร อาจจะมีเพื่อนเพียงคนสองคน ไม่ชอบการพูดในชั้นแต่ปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

นภาพร แก้วนิมิตชัย (2539 : 9) ได้ทำการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์วัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า สามารถแบ่งวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาออกได้ 14 กลุ่ม ดังนี้

1. มุ่งเรียน กลุ่มนี้จะไม่สนใจงานด้านกิจกรรม เข้าห้องเรียนตรงเวลา และแข่งขันกันเรียนเพื่อทำคะแนนดี

2. กิจกรรมนิยม กลุ่มนี้ชอบการทำกิจกรรม กล้าแสดงออก สนใจเรียนบ้าง
 3. สนใจสังคม กลุ่มนี้สนใจปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม อาสาสมัครแก้ไขปัญหาช่วยเหลือกิจกรรมสังคม
 4. ศาสนานิยม กลุ่มนี้จะให้ความสนใจศาสนา ชอบฟังอภิปรายเกี่ยวกับศาสนา ไปศาสนสถานประจำ
 5. ศิษย์กับอาจารย์ กลุ่มนี้ชอบใกล้ชิดอาจารย์เลือกทำกิจกรรมด้านวิชาการ ช่วยเหลืออาจารย์
 6. ศิลปนิยม กลุ่มนี้ชอบงานศิลปะ เข้าร่วมแสดงศิลปะ ชอบสะสมของที่ระลึก
 7. มุ่งอาชีพ กลุ่มนี้มีเป้าหมายชัดเจน คือ ต้องการเขียนเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพ
 8. สนใจการเมืองติดตามข่าวสารการเมือง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ เข้าร่วมชุมนุมประท้วง
 9. สนใจงานพิเศษ กลุ่มนี้จะหารายได้พิเศษระหว่างเรียน สร้างเสริมประสบการณ์
 10. ถิ่นไทย กลุ่มนี้จะสนใจรักษามรดกวัฒนธรรมนิยมประเพณีประจำชาติ
 11. ใฝ่รู้ กลุ่มนี้จะสนใจเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ให้กว้างขวางและลึกซึ้งในวิชาที่เรียน ชอบเรียนโดยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 12. สนใจอยู่หอพัก กลุ่มนี้ชอบพักอยู่ในหอพัก มีความคิดว่าหอพักเป็นการสร้างความสามารถในการปกครองตนเอง มีสมาธิในการอ่านหนังสือ
 13. กลุ่มเพื่อน กลุ่มนี้จะชอบมีเพื่อนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมระดับเดียวกัน
 14. ชาตินิยม กลุ่มนี้รักความเป็นชาติไทย ชอบใช้ผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย
- นอกจากนี้ สว่างจิต ศรีระชา (2530 : 5 - 6) ได้วิจัยเรื่อง ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษาส่วนใหญ่ ใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยและเที่ยวเตร่ในเมืองขอนแก่น ชีวิตนักศึกษาด้านวัฒนธรรมและประเพณี ส่วนใหญ่วัฒนธรรมและประเพณีที่จัดขึ้นมีความสัมพันธ์กับนักศึกษาใหม่ ชีวิตนักศึกษาด้านสังคม นักศึกษาส่วนใหญ่มี ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมากกว่าบุคคลอื่น ด้านเศรษฐกิจส่วนใหญ่ใช้เป็นเงินค่าอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น ด้านการศึกษา การเมืองการปกครอง การจัดกิจกรรมจะเกิดจากการเรียกร้องที่มีผลต่อชีวิตนักศึกษา ได้แก่ สภาพมหาวิทยาลัย สภาพหอพัก วัฒนธรรม ประเพณี นักศึกษา การเรียน การสอน กลุ่มเพื่อน การบริหารงานของมหาวิทยาลัย ลักษณะนักศึกษาครอบครัว และกลุ่มสังคม ก่อนเข้ามหาวิทยาลัย สภาพสังคม สภาพการเมืองการปกครองของประเทศและสื่อสารมวลชน ในขณะทีโพทูลย์ สีนลารัตน์ (2530) ได้วิจัย เรื่องรูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตมีแนวโน้มในลักษณะของการใช้ชีวิตอยู่ในกลุ่มก้าวหน้าสูงที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ ส่วนกลุ่มที่นิสิตมีลักษณะการใช้ชีวิตน้อยที่สุด คือ กลุ่มเก็บตัว
 2. จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม พบว่า กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง คือ กลุ่มก้าวหน้ากับกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการกับกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้ากับกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มกิจกรรมกับกลุ่มสมาคม กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ คือกลุ่มก้าวหน้ากับกลุ่มสมาคม กลุ่มเก็บตัวกับกลุ่มกิจกรรม กลุ่มสมาคมกับกลุ่มวิชาการ
 3. นิสิตหญิงมีลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มวิชาการ และกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์สูงกว่านิสิตชาย
 4. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มเก็บตัว กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ และกลุ่มวิชาการแตกต่างกัน
 5. นิสิตต่างระดับชั้นปี มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มกิจกรรม กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพแตกต่างกัน
 6. นิสิตในต่างหลักสูตร มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มกิจกรรม กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการและกลุ่มวิชาชีพแตกต่างกัน
 7. นิสิตในต่างสาขาวิชา มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสมาคม กลุ่มวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพแตกต่างกัน
 8. นิสิตในต่างคณะวิชา มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสังคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ และกลุ่มกิจกรรมแตกต่างกัน
- อาจกล่าวสรุปได้ว่า วัฒนธรรมนิสิตนักศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาที่แสดงออกทั้งในลักษณะของทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และการกระทำเพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมภายในสถาบันในเรื่องที่เกี่ยวกับ งานด้านวิชาการ การคบเพื่อนและกิจกรรมต่างๆ

วัฒนธรรมกับการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมกระบวนการหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ทัศนคติ กฎเกณฑ์ของสังคม ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ รวมทั้งพฤติกรรมทุกรูปแบบของมนุษย์ สิ่ง que การศึกษาถ่ายทอดนี้ก็คือ วัฒนธรรมนั่นเอง ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่ผู้เยาว์

ย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่า วัฒนธรรมของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทั้งในรูปของการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงในรูปของการดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมกับสภาวะที่เปลี่ยนไปของสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปนี้ย่อมมีการกระจายหรือเผยแพร่จากสังคมหนึ่งไปสู่อีก

อีกด้วย (ภทริยา งามมุข. 2544 : 32) สอดคล้องกับที่นิคม ทาแดง (2523 : 46) ได้กล่าวว่าการศึกษานอกจากจะทำหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปให้แก่สังคม บางครั้งการศึกษายังเป็นตัวการหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมให้แก่สังคมอีกด้วย การศึกษาเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ทางวัฒนธรรมให้แก่สังคม เป็นแหล่งผลิตวัฒนธรรมใหม่ๆ และเผยแพร่สิ่งที่ได้สร้างสรรคนี้ให้แก่สังคมภายนอก

หน้าที่ของการศึกษา คือ การถ่ายทอดวัฒนธรรมดังที่ ชนิตา รักษพลเมือง (2525 : 75) กล่าวว่า การถ่ายทอดวัฒนธรรมนี้ ระบบการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษาทำหน้าที่ได้ดีที่สุด วัตถุประสงค์ของการศึกษาก็คือ การทำให้นักเรียนเข้าใจสังคมและโครงสร้าง รวมทั้งความสัมพันธ์ต่างๆ ในสังคม การศึกษาจะต้องไม่เพียงแต่จะต้องถ่ายทอดและบำรุงรักษาวัฒนธรรมในอดีตเท่านั้น แต่จะต้องสร้างใหม่ให้สมาชิกตระหนักถึงปัจจุบันและอนาคต นั่นก็คือ การศึกษาเป็นตัวการที่จะสร้างวัฒนธรรมใหม่ๆ ได้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงหน้าที่ของสถานศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ต่อสังคมดังต่อไปนี้

1. มีหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมจากชนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งในอดีตเป็นหน้าที่ของสถาบันครอบครัวและศาสนา สถานศึกษา (สถาบันการศึกษา) ถ่ายทอดวัฒนธรรมได้โดยทางการจัดหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอน เช่น วิชาศีลธรรม จริยศึกษา และการสอดแทรกค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ อันพึงประสงค์สู่ผู้เรียน
2. มีหน้าที่ปรับปรุงดัดแปลงแก้ไขวัฒนธรรมของชนรุ่นก่อนให้เหมาะสมกับสภาพหรือโครงสร้างสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และในทางกลับกันทำหน้าที่ปรับปรุง ดัดแปลงแก้ไขสมาชิกของสังคมให้เหมาะสมกับสภาพจริงของสังคม สถานศึกษากระทำได้โดยการดัดแปลงโปรแกรมการเรียนการสอนและหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม รวมทั้งปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของสังคม สถานศึกษาจะทำได้ดีเพราะสถานศึกษาเป็นสังคมกลุ่มย่อยกลุ่มหนึ่ง ถ้าทำให้มีสภาพ ใกล้เคียงกับสังคมจริง จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกและเตรียมพร้อมที่จะดำรงชีวิตในสังคมต่อไป
3. มีหน้าที่เสริมสร้างวัฒนธรรมใหม่ๆ เพราะเหตุที่วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงและเกิดใหม่ได้ตลอดเวลาและโอกาสในสังคม อีกนัยหนึ่งสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมให้มีรูปแบบใหม่และสร้างสมาชิกรุ่นใหม่ให้เหมาะสมกับรูปแบบนั้นๆ

ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการกำหนดการศึกษาโดยเฉพาะการถ่ายทอด วัฒนธรรม บุญเลิศ ราโชติ (2535 : 67) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. การศึกษาเป็นเครื่องมือให้ทราบถึงวิวัฒนาการของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
2. การศึกษาเป็นเครื่องมือแพร่กระจายลักษณะทางวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่สังคมหนึ่งเรื่อยๆ ไป
3. การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมและบุคลิกภาพของบุคคล
4. การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดสัญลักษณ์ ระบบของสัญลักษณ์ และระบบสื่อความหมายที่คนในชุมชนใช้กันในกลุ่มของตนเอง

อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาและสถาบันการศึกษา มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญ ยิ่งต่อวัฒนธรรม การทำนุบำรุง การรักษา และถ่ายทอดวัฒนธรรมไทย การให้การศึกษาบ่มและเสริมสร้างนิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้านั้นผู้วางนโยบายและวางแผนการศึกษา ต้องเน้นการเรียนที่มุ่งพัฒนาด้านจิตใจให้มาก เพราะการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้ได้ผลนั้น ต้องอาศัยการสอนคุณธรรมซึ่งมีอยู่ในหลักสูตรเป็นตัวปลูกฝังให้ได้ นิสิตนักศึกษาที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเป็นพลเมืองที่ดีให้แก่บ้านเมืองในอนาคต

ระดับขั้นของวัฒนธรรม

คิลแมน เซกตัน และเซอร์ปา (Kilman ; Sexton & Serpa. 1985 : 151) ได้แบ่งระดับของวัฒนธรรมเป็น 3 ระดับ คือ

1. บรรทัดฐานของพฤติกรรม (Behavioral norms) เป็นบรรทัดฐานที่อธิบายพฤติกรรมและทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มหรือองค์การ ที่มีพลังที่จะทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามและแต่ละคนในกลุ่มจะแสดงออกซึ่งบรรทัดฐานของกลุ่ม เช่น การทำงานเสร็จทันเวลา การให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน บรรทัดฐานนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามการเห็นพ้องของกลุ่ม
2. สมมติฐาน (Hidden assumptions) เป็นความเชื่อพื้นฐานที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจและการกระทำต่างๆ สมมติฐานนี้จะเกี่ยวข้องกับธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นและหลักในการพิจารณา ผลประโยชน์ สมมติฐานนี้มีอิทธิพลมากต่อการตัดสินใจที่สำคัญขององค์การ เป็นวัฒนธรรมในระดับที่ยากที่จะตรวจสอบและทำการศึกษา ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าบรรทัดฐานของพฤติกรรม
3. พฤติกรรมการรวมหมู่หรือพฤติกรรมร่วมของกลุ่ม (Collective manifestations of human behavior) เป็นพลวัตของมนุษย์ เป็นแรงผลักดันที่ทำให้กลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พฤติกรรมที่เป็นส่วนรวมของกลุ่มจะมีผลต่อกลุ่มว่าเน้นอะไร จะสนใจหรือไม่สนใจอะไร อำนาจและการควบคุมที่ต้องการหรือปรารถนา หรือการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง พลวัตทางจิตใจที่ผลักดันกันของกลุ่มจะ

นอกจากนี้ ยิ่งยง เรืองทอง (2543 : 18 - 21) ได้แบ่งระดับวัฒนธรรมเป็น 2 ระดับ คือ

1. วัฒนธรรมระดับชาติ คือวัฒนธรรมที่คนส่วนมากในชาตินิยมนับถือหรือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน วัฒนธรรมระดับชาติไทยก็คือ วัฒนธรรมที่คนไทย สังคมไทยส่วนมากยอมรับนับถือกันมาจากอดีตจนปัจจุบัน เช่น พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย พระมหากษัตริย์ อักษรไทย ภาษาไทย ตลอดจนศิลปะ วรรณคดีไทย

2. วัฒนธรรมระดับท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น คือ แนวปฏิบัติหรือวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่แทรกอยู่ในวัฒนธรรมรวม (Total culture) ซึ่งคนส่วนมากยึดถือเป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิตอยู่ตามท้องถิ่นในส่วนต่างๆ ของประเทศ วัฒนธรรมระดับท้องถิ่นยังหมายถึง วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองและมีลักษณะแตกต่างจากวัฒนธรรมอื่นที่บุคคลกลุ่มหนึ่งปฏิบัติอยู่ในสังคมส่วนใหญ่

สำหรับ งามพิศ สัตย์สงวน (2546 : 43) ได้แบ่งระดับของวัฒนธรรมเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. วัฒนธรรมในระดับที่กว้างที่สุด (Generic) หมายถึง วิถีชีวิตที่ต้องเรียนรู้ของมนุษย์ทุกสังคม ไม่ว่าในอดีตหรือปัจจุบัน เป็นวัฒนธรรมในความหมายทั่วไปคือเป็นความจริงในทุกสังคม

2. วัฒนธรรมเฉพาะ (Specific) หมายถึง วิถีชีวิตของสังคมหนึ่งสังคมใดโดยเฉพาะ เช่น วัฒนธรรมของสังคมไทย

3. วัฒนธรรมย่อย (Subspecific หรือ Subculture) วัฒนธรรมในความหมายนี้หมายถึง ความแตกต่างในวิถีชีวิตของกลุ่มคนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน เช่น วัฒนธรรมย่อยของพวกชาวเขา ชาวดะกักร ชาวจีน ชาวจีนชนบท นักศึกษา คนแก่ เด็ก เป็นต้น

4. วัฒนธรรมร่วมที่เฉพาะ (Interspecific) บางส่วนของวัฒนธรรมอาจเป็นวัฒนธรรมร่วมที่เฉพาะ หมายถึง เป็นวัฒนธรรมย่อยที่มีร่วมกันใน 2 วัฒนธรรมหรือหลายวัฒนธรรม ไม่มีวัฒนธรรมย่อยของสังคมใดที่เป็นอิสระต่อวัฒนธรรมย่อยของสังคมอื่น แม้แต่สังคมดั้งเดิมที่แยกตัวโดดเดี่ยวไปจากสังคมอื่นๆ ก็ยังมีลักษณะบางอย่างที่เหมือนวัฒนธรรมเพื่อนบ้าน นอกจากนั้น บางส่วนของวัฒนธรรมยังมีลักษณะเป็นสากล (Cultural universal) คือมีในทุกสังคม โดยไม่มีข้อยกเว้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าระดับชั้นของวัฒนธรรม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ วัฒนธรรมในระดับชาติและวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น วัฒนธรรมในระดับชาติเป็นวัฒนธรรมที่คนส่วนใหญ่ในชาติยึดถือเป็นแนวปฏิบัติกันมาเป็นระยะเวลาช้านาน ส่วนวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นนั้นๆ

ความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2530 : 286 - 289) กล่าวว่า ภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ตามหลักสากลมี 4 ประการ และได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับการกิจที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมว่า การกิจนี้น่าจะเกิดขึ้นในประเทศด้อยพัฒนาที่เคยเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตกมาก่อน โดยเป็นผู้ที่สูญเสียวัฒนธรรมของตนเอง เมื่อได้อิสรภาพก็หันมาเร่งส่งเสริมวัฒนธรรม ทำการทำการบำรุงกันอย่างกว้างขวาง และฟื้นฟูวัฒนธรรมของตนเองขึ้นมา มหาวิทยาลัยจะมีบทบาทในทางความรู้ ทางการค้นคว้า เผยแพร่และวิเคราะห์ประเมินเป็นหลัก จุดมุ่งหมายหรือภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 ประการ เป็นสิ่งที่มีมานานแล้ว และเมื่อศึกษาถึงจุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษาของไทยตั้งแต่เริ่ม มีมหาวิทยาลัยขึ้นในประเทศไทย จะพบว่า มีภารกิจหลักทั้ง 4 ประการ ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่การเริ่มจัดตั้งให้เป็นมหาวิทยาลัยแรกในประเทศไทย ดังปรากฏในหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 4 ให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษา และค้นคว้าในศาสตร์ต่างๆ โดยมุ่งส่งเสริมวิชาชั้นสูง และทำนุบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2510 : 516)

นอกจากนี้ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดบทบาทและภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาไว้ ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 : 7 - 8)

1. ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควรมีขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยเท่านั้น แต่รวมถึงการศึกษาให้เข้าใจความเป็นไทยอย่างถ่องแท้ และการพัฒนาคุณลักษณะใหม่ที่ต้องการ เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในประชาคมนานาชาติอย่างมีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี
2. สถาบันอุดมศึกษาควรมุ่งส่งเสริมคุณลักษณะทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่บุคคล องค์กรและสังคม รวมถึงการสรรค์สร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นต้นแบบแก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคคลภายนอก
3. สถาบันอุดมศึกษาควรผสมผสานงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ในสถาบัน
4. องค์กรทางศิลปวัฒนธรรมควรมีรูปแบบและโครงสร้างที่หลากหลายขึ้น และมีทรัพยากรพอเพียงในแง่กำลังคน เงินทุน และความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถาบัน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2545 : 57 – 58) ได้ดำเนินการจัดทำองค์ประกอบมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้เป็นจำนวนกิจกรรมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง จำนวนกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน หรือคณะให้การสนับสนุนช่วยเหลือ หรือจรรโลงศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย และตัว

ความเคลื่อนไหวในการประเมินคุณภาพทางศิลปวัฒนธรรม โดยคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดประชุมวิชาการเรื่องสถาบันอุดมศึกษากับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ผลการประชุมสรุปได้ว่าการกำหนดดัชนี/เกณฑ์เพื่อประเมินคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรมนั้นต้องดำเนินการและมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน เพราะศิลปวัฒนธรรมเป็นศาสตร์ด้านสุนทรียศาสตร์ที่ละเอียดอ่อน โดยจะต้องกำหนดคำจำกัดความตามหลักวิชาการร่วมกัน และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มีการกำหนดดัชนีชี้วัดให้เป็นรูปธรรม สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องเน้นในเรื่องคุณภาพ มีการศึกษาในลักษณะบูรณาการ การสร้างเครือข่ายร่วมกัน โดยแต่ละสถาบันมีแผนปฏิบัติการชัดเจน หลักสูตรมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นการวิจัย เป็นต้น ส่วนปัจจัยและวิธีการสร้างตัวบ่งชี้ มีดังนี้ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2545 : 5)

1. ปัจจัยการสร้างตัวบ่งชี้ / เกณฑ์ พิจารณาจากบทบาทในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม (ลักษณะองค์กร การเรียนการสอน การวิจัยการบริหารวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม) กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเฉพาะสาขาทั้งระดับชาติ และนานาชาติ รวมทั้งปัจจัยด้านงบประมาณด้านกายภาพ บุคลากร และแผนงาน

2. ตัวบ่งชี้ / เกณฑ์ที่วัดความสำเร็จทางศิลปวัฒนธรรม พิจารณาจากการมีหลักการที่สร้างขึ้นเป็นการเฉพาะ มีวิธีการ/เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอน บัณฑิต ศิลปิน นักวิชาการทางศิลปะ ความพึงพอใจ ความร่วมมือจากคณาจารย์ บุคลากร ผู้เรียน ชุมชน/สังคม การยอมรับจากสังคม การสร้างองค์ความรู้จากงานวิจัย การบริหารงบประมาณ การบริการวิชาการต่อสังคมในด้านศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ

3. วิธีการสร้างเกณฑ์และตัวบ่งชี้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับพื้นฐาน ระดับวิชาชีพ

อาจกล่าวได้ว่า ความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนานิสิต เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันระดับสูงของประเทศมีหน้าที่ผลิตกำลังคนในระดับผู้นำประเทศ เป็นแหล่งสร้างและพัฒนาความรู้ควบคู่ไปกับการปลูกฝังศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นกลไกในการพัฒนาคนไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ ตลอดจนสืบทอดเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยที่ดั่งงามของไทย

ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติและการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพัฒนามาจากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงและวิทยาลัยวิชาการศึกษา โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงสถาปนาในปีพุทธศักราช 2492 และพัฒนาเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ในปีพุทธศักราช 2497 และพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีพุทธศักราช 2517

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีประวัติศาสตร์มายาวนาน โดยถือกำเนิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในกระแสสังคมที่เริ่มคลี่คลายจากการตื่นตระหนกจากภัยสงครามและปัญหาเศรษฐกิจและสังคม องค์การสหประชาชาติได้ก่อกำเนิดขึ้นเพื่อบูรณาการความสมานฉันท์และผลักดันความร่วมมือทางด้านต่างๆ รวมทั้งการผลักดันทางการศึกษา เพื่อให้โลกใบนี้เจริญก้าวหน้าและมีสติปัญญามากขึ้น “โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง” ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการได้สถาปนาขึ้น เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2492 ณ ถนนประสานมิตร กรุงเทพมหานคร เพื่อผลักดันการศึกษาด้านวิชาชีพครู ในช่วงเวลาที่วิชาชีพครูขาดแคลนและไม่สอดคล้องกับการขยายตัวของสังคม และศาสตร์ทางด้านศึกษาศาสตร์ยังใหม่ต่อสังคมไทยในขณะนั้น เป็นการเริ่มต้นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีและประกาศนียบัตรครูมัธยมศึกษา “โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง” ถือกำเนิดขึ้นจากการผลักดันของศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ซึ่งท่านเป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในขณะนั้น และท่านก็ได้มีบทบาททางด้านศึกษาศาสตร์ ทั้งที่โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง วิทยาลัยวิชาการศึกษา และสังคมไทย

เมื่อโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ได้ถือกำเนิดขึ้นแล้ว หลวงสวัสดิสารศาสตรพุทธิ ได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ระหว่างปีพุทธศักราช 2492 - 2497 ท่านเป็นผู้นำและวางรากฐานระเบียบแบบแผนการฝึกหัดครู เป็นผู้บุกเบิกงานวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์ และเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบแผนของปฐนียบุคคลในวิชาชีพครู

เมื่อถึงปีพุทธศักราช 2497 ปัญหาการขาดแคลนครูและนักการศึกษาเป็นปัญหาแรงผลักดันในสังคมไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุกๆ ด้าน ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ผู้นำการศึกษาสมัยใหม่หรือผู้นำการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ในสังคมไทย ได้เสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ ให้ก่อตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้น (College of Education) ขึ้นเพื่อพัฒนาปรัชญา แนวคิด และความรู้ความสามารถรอบด้านของการศึกษาสมัยใหม่ให้สอดคล้องผสมผสานสัมพันธ์กับสังคมประชาธิปไตย รวมทั้งการพัฒนาการศึกษาศาสตร์ให้เป็นวิชาชีพที่มีระบบแบบแผนและมีความกลมกลืนในสังคมไทยพร้อมกับการประสาทปริญญาทางด้านศึกษาศาสตร์ ทั้งในระดับบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต เมื่อแรกเริ่มการสถาปนาวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้นแทนโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง (16 กันยายน 2497) ศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ระหว่างปีพุทธศักราช 2497 - 2499 ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ดำรงตำแหน่งหัวหน้า

ก่อนหน้าเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ในช่วงเวลาที่ ศาสตราจารย์ ดร.สุจิตต์ เหล่าสุนทร เป็นอธิการบดีที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา คณะอาจารย์ นิสิิต และข้าราชการ ได้ร่วมกันเรียกร้องต่อรัฐบาล ให้ปรับฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัย และย้ายสังกัดจากกระทรวงศึกษาธิการไป ขึ้นกับทบวงมหาวิทยาลัย ท่ามกลางการปกครองที่เข้มงวดรุนแรงของรัฐบาลทหารในขณะนั้น เพื่อความคล่องตัวในการพัฒนาโครงสร้าง การบริหาร และการเรียนการสอนที่จำกัด ไปสู่การเป็น มหาวิทยาลัยและการขยายตัวที่มีความหลากหลายวิชาชีพ และในที่สุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ “มหาวิทยาลัยที่เจริญเป็นศรีสง่าแก่มหานคร” ก็ได้รับการสถาปนาขึ้นในปีถัดมา (29 มิถุนายน 2517) โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.สุจิตต์ เหล่าสุนทร เป็นอธิการบดี (พุทธศักราช 2512 - 2521) และขยายตัวไปที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ในปีพุทธศักราช 2539

จากอดีตที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย ช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 7 (พุทธศักราช 2535 - 2539) ได้จัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะทันตแพทย์ คณะเภสัชศาสตร์ และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 8 (พุทธศักราช 2540 - 2544) ได้จัดตั้งคณะสหเวชศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ขึ้น

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยกลางเมือง ที่ทันสมัยก้าวหน้าผสมผสานกับกระแสสากลและพัฒนาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒองครักษ์ พัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และผสมผสานสัมพันธ์กับชุมชน

ในปีพุทธศักราช 2518 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ได้รับบริจาคที่ดินจำนวน 957 ไร่ 2 งาน จากบริษัทศิระชะกระบือ จำกัด เพื่อจัดตั้งสถานศึกษา แต่ช่วงนั้นมหาวิทยาลัยยังมิได้ดำเนินการใดๆ จนกระทั่ง ปีพุทธศักราช 2530 - 2531 มหาวิทยาลัยจัดให้มีการสัมมนาสรุป

หลังจากนั้นมีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ นำเสนอที่ประชุมผู้บริหารมหาวิทยาลัย และสภามหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบตามลำดับ ฝ่ายวางแผนและพัฒนาเสนอโครงการดังกล่าวต่อทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อบรรจุไว้ในแผนของทบวงมหาวิทยาลัย แต่ทบวงมหาวิทยาลัยไม่เห็นชอบ มหาวิทยาลัยจึงนำโครงการนี้เสนอขอเงินกู้จาก ธนาคารโลก โดยความเห็นชอบของฝ่ายนิติศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัยและคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติเป็นผู้พิจารณาขั้นสุดท้าย คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติให้ความเห็นชอบกับโครงการนี้ จึงให้ทบวงมหาวิทยาลัยบรรจุไว้ในแผนของทบวงมหาวิทยาลัยและเสนอโครงการต่อคณะรัฐมนตรี

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2535 คณะรัฐมนตรี มีมติให้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขยาย การศึกษาไปที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก โดยไม่ต้องกู้จากธนาคารโลก แต่ให้ใช้งบประมาณ แผ่นดิน และจัดตั้ง 6 คณะ และ 1 สถาบัน ดังนี้

1. คณะวิทยาศาสตร์
2. คณะอุตสาหกรรมศาสตร์
3. คณะกายภาพบำบัด
4. คณะเภสัชศาสตร์
5. คณะทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
6. คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
7. สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความหมายว่า “มหาวิทยาลัยที่เจริญเป็นศรีสง่าแก่มหานคร”

“วิโรฒ” มาจากคำว่า “วิโรฒ” ในภาษาสันสกฤต แปลว่า ความมั่งคั่งหรือเจริญ เทียบได้กับ คำว่า “วิรุฬห์” ในภาษาบาลี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อ่าน สี-นะ-คะ-ริน-วิ-โรด) มีชื่อย่อว่า “มศว” เขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า “Srinakharinwirot University)

ตราสัญลักษณ์

ได้มาจากกราฟที่เขียนแทนสมการทางคณิตศาสตร์ $Y = e^x$ หมายถึง การเพิ่มเติมหรือการ มั่งคั่ง ซึ่งตรงกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่ว่า การศึกษาคือความเจริญมั่งคั่ง (ศึกษา วิรุฬห์ หิ สมปตตา)

สีประจำมหาวิทยาลัย

สีประจำมหาวิทยาลัย คือ สีเทา – แดง ซึ่งมีความหมายดังนี้

สีเทา คือ สีของสมอง หมายถึง ความคิดหรือสติปัญญา ส่วนสีแดง คือ สีของเลือด หมายถึง ความกล้าหาญ

ปณิธาน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความมุ่งมั่นในการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกคน ให้มีความรู้คุณนักปราชญ์และมีความประพฤติดีผู้ทรงศีล ประสิทธิภาพประสิทธิภาพความรู้ระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ ตามหลักสากล เพื่อเป็นคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติ ส่งเสริมการวิจัยค้นคว้าและการศึกษาหาความรู้ระดับบัณฑิตศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นมาตรฐานที่เชื่อถือได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และให้บริการวิชาการในด้านต่างๆ

วิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะสมบูรณ์แบบ มีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดีของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว ชุมชน และสังคม สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการในด้านนี้ ทั้งในระดับชาติและในระดับภูมิภาค มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบและบทบาทในด้านต่างๆ รวมถึงการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลที่มีความพร้อมในเชิงบริหารและวิชาการเพื่อดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและประเทศชาติ

พันธกิจ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นสถาบันชั้นสูงทางการศึกษาและวิจัยของรัฐ ดำเนินการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ทั้งด้านความรู้ความสามารถในการคิด การปฏิบัติ และคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาคือเป็นเลิศทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และด้านอื่นๆ ให้มีความเจริญก้าวหน้าในระดับชาติและภูมิภาค มีลักษณะประยุกต์และบูรณาการศาสตร์ในสาขาต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืนในด้านการศึกษาและจิตวิทยา ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ด้านสุขภาพและการกีฬา ด้านชุมชนและครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อม และจะร่วมกันแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีต่อสังคมไทยด้วยความรักสามัคคี

วัตถุประสงค์

เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และสอดคล้องกับแผนอุดมศึกษาระยะยาวของทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษา ค้นคว้า และพัฒนาศาสตร์ในสาขาต่างๆ ให้มีความเป็นสากล
2. เพื่อให้การศึกษาและส่งเสริมการศึกษา อันจะนำไปสู่การผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณธรรม

3. เพื่อประยุกต์ใช้ศาสตร์ในสาขาต่างๆ สำหรับให้บริการวิชาการแก่สาธารณชน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตในสังคม และการพึ่งตนเองของประเทศ

4. เพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ และพัฒนา ตลอดจนทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

5. เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งส่วนราชการและส่วนงานดังนี้

1. สำนักงานอธิการบดี
2. คณะทันตแพทยศาสตร์
3. คณะพลศึกษา
4. คณะแพทยศาสตร์
5. คณะเภสัชศาสตร์
6. คณะมนุษยศาสตร์
7. คณะวิทยาศาสตร์
8. คณะวิศวกรรมศาสตร์
9. คณะศิลปกรรมศาสตร์
10. คณะศึกษาศาสตร์
11. คณะสังคมศาสตร์
12. บัณฑิตวิทยาลัย
13. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
14. สำนักคอมพิวเตอร์
15. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
16. สำนักหอสมุด

นอกจากนี้ยังมีส่วนงานในกำกับของมหาวิทยาลัย 9 ส่วนงาน

1. คณะสหเวชศาสตร์
2. คณะพยาบาลศาสตร์
3. สถาบันสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
4. สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
5. สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา

6. สถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม
7. สำนักสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา
8. ศูนย์วิทยาศาสตร์การศึกษา
9. สำนักวิชาการศึกษาทั่วไป และวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์พื้นฐาน
หน่วยงานเทียบเท่าส่วนงาน
1. ศูนย์วิจัยและบริการ
2. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์

และศิลปการแสดง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตสถาบันอุดมศึกษามีประเด็นปัญหาในด้านต่างๆ หลายด้าน สถาบันอุดมศึกษาจึงควรมีการศึกษา และพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นิสิตได้รักษาคุณค่าวัฒนธรรมความเป็นไทยโดยเฉพาะ ด้านจารีตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาให้นิสิตให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และองค์กรฯ ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 และสูงกว่าที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวนทั้งสิ้น 11,056 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และองค์กรฯ ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 และสูงกว่าที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่าง ตามตารางเครจี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 – 610) ซึ่งมีความเชื่อมั่นที่ระดับร้อยละ 95 ($\alpha = 0.5$) ได้กลุ่มตัวอย่างนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 380 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วจึงสุ่มอย่างง่ายโดยใช้กลุ่มคณะวิชาเป็นหน่วยของการสุ่ม (Sampling Unit) ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา

กลุ่มคณะวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5,305	182
2. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3,094	107
3. วิทยาศาสตร์สุขภาพ	2,657	91
รวม	11,056	380

ที่มา : กองบริการการศึกษา 18 กรกฎาคม 2548

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 6 ด้านคือ ด้านจารีตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษา ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า บทความ เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของไลเคิร์ท
3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1. และ 2. มาสร้างแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ควบคุมปริญญาโท เพื่อปรับแก้ในเรื่องความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้
5. นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) รวมทั้งภาษาที่ใช้ แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโทอีกครั้ง
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิคร้อยละ 27 ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้การทดสอบที (t-test) เลือกเฉพาะข้อที่มี ค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ว่าเป็นแบบสอบถามสำหรับการวิจัย (Flemming and Nellis. 1994 : 374)
7. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 619) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9638
8. เมื่อตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามแล้ว นำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 – 4 และสูงกว่าที่กำลังศึกษา ในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา กลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิต ประกอบด้วย ด้านจารีตประเพณี 18 ข้อ ด้านขนบประเพณี 20 ข้อ ด้านธรรมเนียมประเพณี 9 ข้อ ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย 10 ข้อ ด้านการแต่งกาย 8 ข้อ ด้านการใช้ภาษา 10 ข้อ รวมเป็นข้อคำถามทั้งสิ้น 75 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับมากที่สุด
- คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับมาก
- คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับปานกลาง
- คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับน้อย
- คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับน้อยที่สุด

ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

- ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในระดับมากที่สุด
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในระดับมาก
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในระดับปานกลาง
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในระดับน้อย
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดทำข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้วนำไปขอความอนุเคราะห์จากอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบทุกข้อมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตมาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 6 ด้านได้แก่ ด้านจารีตประเพณี ด้านขนบธรรมเนียม ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ตามจุดมุ่งหมายในข้อ 2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศโดยใช้การทดสอบที (t-test) ส่วนตัวแปร ชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มคณะวิชา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเซฟเฟ (Scheffe') (Ferguson.1981:190)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าความถี่ (Frequency)
 - 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
 - 1.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม
 - 2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยทดสอบที (t-test)
 - 2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970:161)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มโดยทดสอบที (t-test for independent sample)

3.2 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance) และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe') (Ferguson.1981:190)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
df	แทน ระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
P	แทน ความน่าจะเป็นที่สถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน คือ ด้านจารีตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษาโดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตาม เพศ โดยใช้การทดสอบที (t – test) ส่วนตัวแปร ชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มคณะวิชา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน) n = 380	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	147	38.7
หญิง	233	61.3
รวม	380	100
2. ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	93	24.5
ชั้นปีที่ 2	112	29.5
ชั้นปีที่ 3	93	24.5
ชั้นปีที่ 4	82	21.5
รวม	380	100
3. กลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา		
กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	182	47.9
กลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	107	28.1
กลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	91	24
รวม	380	100

จากตาราง 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพศชาย 147 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 และเพศหญิง 233 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาคือนิสิตชั้นปีที่ 1 และ 3 คิดเป็นร้อยละ 24.5 เมื่อจำแนกตามกลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนิสิตกลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมาคือ นิสิตกลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 28.1

ตอนที่ 2 ศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแต่ละด้านและโดยรวม โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 3 – 12

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย	n = 380		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านจารีตประเพณี	4.08	0.48	มาก
ด้านขนบประเพณี	3.93	0.53	มาก
ด้านธรรมเนียมประเพณี	3.96	0.56	มาก
ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	3.84	0.61	มาก
ด้านการแต่งกาย	3.56	0.73	มาก
ด้านการใช้ภาษา	3.57	0.64	มาก
รวม	3.83	0.49	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในแต่ละด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ
นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านจารีตประเพณี เป็นรายชื่อ

ด้านจารีตประเพณี	n = 380		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เมื่อทำผิดก็ยอมรับผิดโดยไม่โต้เถียง.....	3.48	1.09	มาก
2. กล่าวคำขอโทษทันทีเมื่อรู้ว่าทำผิด.....	4.37	0.95	มากที่สุด
3. ไม่ช่วยเหลือผู้อื่นในทางที่ผิด เช่น ไม่ให้เพื่อนลอกข้อสอบ.....	3.84	1.10	มาก
4. พิจารณาเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล.....	3.99	0.81	มาก
5. ไม่ข่มเหงและเบียดเบียนผู้อื่น.....	4.47	0.78	มากที่สุด
6. รักความสงบและรักสันติ.....	4.36	0.76	มากที่สุด
7. เลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความรู้และความสามารถ.....	4.12	0.86	มาก
8. การงานและอาชีพที่เลือกทำในอนาคตต้องไม่ผิดกฎหมายและไม่ขัดต่อหลักศีลธรรม.....	3.97	0.98	มาก
9. ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพของตน.....	3.99	1.02	มาก
10. รักษาสัจจะและยึดมั่นในคำสัญญา.....	3.79	0.95	มาก
11. พูดแต่สิ่งที่เป็นจริงเท่านั้น.....	3.92	0.96	มาก
12. เลือกล้อยกคำในการพูดที่ไม่ให้กระเทือนใจผู้ฟัง....	3.88	0.83	มาก
13. ต่อสู้เพื่อความถูกต้องในสังคม.....	4.23	0.88	มากที่สุด
14. ละอายต่อความประพฤติที่ผิดศีลธรรม.....	4.31	0.80	มากที่สุด
15. การตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกหรือผิดต้องพิจารณาด้วยเหตุผลอย่างรอบคอบไม่ด่วนสรุปง่ายๆ.....	4.17	0.78	มาก
16. ระลึกถึงบุญคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์อยู่เสมอ.....	4.27	0.83	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านจารีตประเพณี	n = 380		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
17.หาโอกาสตอบแทนผู้มีพระคุณ.....	4.26	0.77	มากที่สุด
18.มีน้ำใจช่วยเหลือผู้มีบุญคุณในเรื่องต่างๆ.....	4.09	0.80	มาก
รวม	4.08	0.48	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้น ข้อที่ 2 กล่าวคำขอโทษทันทีเมื่อรู้ตัวว่าทำผิด ข้อที่ 5 ไม่ข่มเหงและเบียดเบียนผู้อื่น ข้อที่ 6 รักความสงบและรักสันติ ข้อที่ 13 ตอสู้เพื่อความถูกต้องในสังคม ข้อที่ 14 ละอายต่อความประพฤติที่ผิดศีลธรรม ข้อที่ 16 ระลึกถึงบุญคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์อยู่เสมอ และข้อที่ 17 หาโอกาสตอบแทนผู้มีพระคุณที่นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ
นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านชนบประเพณี เป็นรายข้อ

ด้านชนบประเพณี	n = 380		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
19. รู้จักรักษาสิทธิของตนเอง.....	3.93	0.77	มาก
20. เคารพในสิทธิของผู้อื่น.....	4.13	0.74	มาก
21. รู้จักใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้อง...	4.14	0.75	มาก
22. ให้ความร่วมมือกับทางราชการด้วยความความ สมัครใจ.....	3.81	0.82	มาก
23. ช่วยรักษาสาธารณะสมบัติของบ้านเมือง.....	3.78	0.91	มาก
24. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด.....	3.83	0.91	มาก
25. ทำงานอย่างรอบคอบ.....	3.82	0.82	มาก
26. มีการจัดระบบการทำงานและมีการวางแผนไว้ ล่วงหน้า.....	3.65	0.89	มาก
27. รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน พักผ่อนและทำ กิจกรรมอื่นๆอย่างเหมาะสม.....	3.99	0.93	มาก
28. เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ทุกท่าน.....	4.15	0.90	มาก
29. ชื่นชมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข.....	4.12	0.92	มาก
30. เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์....	4.02	1.01	มาก
31. ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามหน้าที่พลเมืองที่ดี.....	3.85	1.01	มาก
32. แสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยสุจริต.....	3.90	0.96	มาก
33. ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์บ้านเมืองเสมอ...	3.74	0.90	มาก
34. ปฏิบัติศาสนกิจตามศาสนาที่ตนนับถืออย่าง สม่ำเสมอ.....	3.70	0.97	มาก
35. ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเอง นับถือ.....	3.93	0.89	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านชนบประเพณี	n = 380		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
36.มีเมตตาอยากให้ผู้อื่นมีความสุข.....	4.03	0.89	มาก
37.ให้อภัยแก่ผู้สำนึกผิด.....	3.89	0.90	มาก
38.เคารพนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามหลักศาสนาในศาสนาที่ตนนับถือ.....	4.17	0.88	มาก
รวม	3.93	0.53	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านชนบประเพณีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านชนบประเพณีอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ
นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านธรรมเนียมประเพณี เป็นรายข้อ

ด้านธรรมเนียมประเพณี	n = 380		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
39. รักษากิริยามารยาทให้เหมาะสมถูกต้องกาลเทศะ...	4.01	0.79	มาก
40. พุดจาด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนโยนและไม่พุดคำ หยาบ.....	3.66	1.03	มาก
41. แสดงความเคารพด้วยการไหว้หรือกล่าวคำว่า “สวัสดี”แก่บุคคลตามกาลเทศะ.....	4.17	0.87	มาก
42. รู้จักการวางตัวให้เหมาะสมกับเพศ วัย และฐานะ ของตน.....	4.11	0.75	มาก
43. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนฝูงและผู้อื่นเสมอ.....	4.12	0.75	มาก
44. ไม่จับมือหรือโอบกอดเพื่อนต่างเพศในที่ สาธารณะ.....	3.76	1.02	มาก
45. ให้เกียรติและยอมรับในเหตุผลของผู้อื่น.....	4.01	0.80	มาก
46. มีมารยาทในการรับฟังผู้อื่น	4.02	0.84	มาก
47. มีมารยาทและใช้เหตุผลแสดงข้อโต้แย้งโดยไม่ใช้ อารมณ์.....	3.82	0.84	มาก
รวม	3.96	0.56	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะ
ทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณีอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ
นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย
เป็นรายข้อ

ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	n = 380		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
48. มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน.....	3.68	0.89	มาก
49. นอกจากเวลาเรียนแล้วยังเข้าร่วมกิจกรรมและ นอกหลักสูตรเสมอ.....	3.66	0.93	มาก
50. ใฝ่รู้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง.....	3.67	0.96	มาก
51. รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนการสอนใน มหาวิทยาลัย.....	3.87	0.86	มาก
52. วางตนเป็นผู้เรียนที่ดี.....	3.91	0.93	มาก
53. ไม่ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองในยาม วิกาล.....	3.83	1.11	มาก
54. ไม่สูบบุหรี่และไม่ดื่มสุราหรือสิ่งเสพติดใดๆ.....	4.03	1.18	มาก
55. ไม่มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน.....	4.05	1.15	มาก
56. หาโอกาสบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม.....	3.72	1.09	มาก
57. ช่วยเหลือและแนะนำเพื่อนเมื่อเห็นเขามีทุกข์หรือ คิดทำสิ่งผิด.....	3.99	0.91	มาก
รวม	3.84	0.61	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มี
คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับ
มากทุกข้อเช่นกัน

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ
นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการแต่งกาย เป็นรายชื่อ

ด้านการแต่งกาย	n = 380		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
58. ภาควุมิใจในศิลปะการแต่งกายที่แสดงออกถึงความเป็นไทย.....	3.87	1.01	มาก
59. นิยมแต่งกายด้วยผ้าไทย เช่น ผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมตามวาระและโอกาส.....	2.94	1.22	ปานกลาง
60. ไม่นิยมทำผมทรงประหลาดหรือทำสีแปลกๆ.....	3.47	1.24	มาก
61. แต่งกายให้ถูกตามกาลเทศะและวัฒนธรรม.....	3.76	1.03	มาก
62. ชื่นชอบเสื้อผ้าแบบต่างๆ ที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นไทย เช่น เสื้อม่อฮ่อม ชินไหม เสื้อแขนกระบอก.....	3.18	1.14	ปานกลาง
63. นิยมใช้เครื่องประดับที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นของไทย.....	3.38	1.15	ปานกลาง
64. ภาควุมิใจในเครื่องแบบนิสิตที่ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน.....	3.92	1.05	มาก
65. แต่งเครื่องแบบนิสิตที่ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน.....	4.00	1.05	มาก
รวม	3.56	0.73	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมาก เกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ 59 นิยมแต่งกายด้วยผ้าไทย เช่น ผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมตามวาระและโอกาส ข้อที่ 62 ชื่นชอบเสื้อผ้าแบบต่างๆ ที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นไทย เช่น เสื้อม่อฮ่อม ชินไหม เสื้อแขนกระบอกและข้อที่ 63 นิยมใช้เครื่องประดับที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นของไทย ที่นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของ
นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการใช้ภาษา เป็นรายข้อ

ด้านการใช้ภาษา	n = 380		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
66. ภาคภูมิใจที่ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์....	4.21	0.95	มากที่สุด
67. พูดภาษาไทยชัดเจนถูกต้องทั้งคำควบกล้ำตัว “ร” และ “ล” และอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธี.....	3.62	1.01	มาก
68. ใช้ภาษาอย่างเหมาะสมตามฐานะในสังคม.....	3.77	0.91	มาก
69. ไม่นำข้อคิด ข้อเขียน หรือข้อความของผู้อื่นมาเป็น ของตนโดยไม่ได้อ้างอิง.....	3.71	0.96	มาก
70. ไม่พูดคำสบถถึงแม้จะอยู่ในหมู่เพื่อนที่ สนิทสนม.....	3.29	1.15	ปานกลาง
71. เขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง.....	3.60	0.90	มาก
72. เขียนไทยด้วยลายมือสวยอ่านง่าย.....	3.44	1.09	มาก
73. พูดจาด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล ไพเราะรื่นหู.....	3.38	0.96	ปานกลาง
74. เขียนเรียบเรียงภาษาได้ถูกต้องตามหลัก ภาษา.....	3.48	0.92	มาก
75. สนใจเลือกอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ วัฒนธรรมไทย.....	3.19	1.06	ปานกลาง
รวม	3.57	0.64	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ 66 ภาคภูมิใจที่ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์ ที่นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่ 70 ไม่พูดคำสบถถึงแม้จะอยู่ในหมู่เพื่อนที่สนิทสนม ข้อที่ 73 พูดจาด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล ไพเราะรื่นหู ข้อที่ 75. สนใจเลือกอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ที่นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย
ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนก
ตามเพศ

คุณลักษณะทางวัฒนธรรม	เพศ			
	เพศชาย (n = 147)		เพศหญิง (n = 233)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านจารีตประเพณี	4.01	0.54	4.13	0.43
ด้านขนบประเพณี	3.88	0.60	3.96	0.48
ด้านธรรมเนียมประเพณี	3.91	0.57	4.00	0.55
ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	3.71	0.68	3.92	0.55
ด้านการแต่งกาย	3.45	0.83	3.64	0.65
ด้านการใช้ภาษา	3.50	0.70	3.61	0.60
รวม	3.74	0.56	3.88	0.44

จากตาราง 10 แสดงว่า นิสิตชายและนิสิตหญิง ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิง มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย
ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนก
ตามชั้นปีที่ศึกษา

คุณลักษณะทาง วัฒนธรรมไทย	ชั้นปีที่ศึกษา							
	ปีที่1 n = 93		ปีที่2 n = 112		ปีที่3 n = 93		ปีที่4 n = 82	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านจารีตประเพณี	4.18	0.48	4.08	0.44	4.05	0.53	4.02	0.46
ด้านขนบประเพณี	4.04	0.49	3.98	0.49	3.83	0.57	3.84	0.55
ด้านธรรมเนียมประเพณี	4.05	0.54	4.00	0.56	3.88	0.59	3.92	0.53
ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	3.90	0.63	3.95	0.51	3.71	0.67	3.79	0.62
ด้านการแต่งกาย	3.71	0.79	3.65	0.64	3.51	0.67	3.34	0.78
ด้านการใช้ภาษา	3.73	0.63	3.61	0.61	3.50	0.61	3.42	0.69
รวม	3.93	0.50	3.88	0.45	3.75	0.51	3.72	0.50

จากตาราง 11 แสดงว่านิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกชั้นปี มี
คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตทุกชั้นปี
มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการแต่งกาย ที่นิสิตชั้นปีที่ 4
มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย
ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนก
ตามกลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา

คุณลักษณะทาง วัฒนธรรมไทย	กลุ่มคณะวิชา					
	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ n = 182		วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี n = 107		วิทยาศาสตร์ สุขภาพ n = 91	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านจารีตประเพณี	4.06	0.50	4.07	0.45	4.14	0.47
ด้านขนบประเพณี	3.87	0.54	3.93	0.47	4.05	0.55
ด้านธรรมเนียมประเพณี	3.91	0.53	3.96	0.55	4.09	0.60
ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	3.80	0.62	3.84	0.62	3.93	0.58
ด้านการแต่งกาย	3.52	0.74	3.58	0.71	3.64	0.72
ด้านการใช้ภาษา	3.51	0.66	3.57	0.62	3.68	0.62
รวม	3.78	0.50	3.83	0.48	3.92	0.49

จากตาราง 12 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกกลุ่มคณะ
วิชา มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิต
ระดับปริญญาตรีทุกกลุ่มคณะวิชา มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวมโดยการทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเซฟเฟ่ จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ดังแสดงในตาราง 13 – 20

ตาราง 13 การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย	เพศชาย n = 147		เพศหญิง n = 233		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านจารีตประเพณี	4.01	0.54	4.13	0.43	-2.42	0.016
ด้านขนบประเพณี	3.88	0.60	3.96	0.48	-1.59	0.113
ด้านธรรมเนียมประเพณี	3.91	0.57	4.00	0.55	-1.46	0.145
ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	3.71	0.68	3.92	0.55	-3.38	0.001
ด้านการแต่งกาย	3.45	0.83	3.64	0.65	-2.42	0.016
ด้านการใช้ภาษา	3.50	0.70	3.61	0.60	-1.68	0.093
รวม	3.74	0.56	3.88	0.44	-2.61	0.009

จากตาราง 13 แสดงว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยเกือบทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี และด้านการใช้ภาษาที่ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 14 การเปรียบเทียบเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านจารีตประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	3	1.23	0.41	1.81	0.145
	ภายในกลุ่ม	376	85.50	0.23		
	รวม	379	86.74			
ด้านขนบประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	3	3.04	1.01	3.70	0.012
	ภายในกลุ่ม	376	102.75	0.27		
	รวม	379	105.79			
ด้านธรรมเนียมประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	3	1.66	0.55	1.79	0.148
	ภายในกลุ่ม	376	116.16	0.31		
	รวม	379	117.82			
ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	ระหว่างกลุ่ม	3	3.48	1.16	3.17	0.025
	ภายในกลุ่ม	376	137.68	0.37		
	รวม	379	141.16			
ด้านการแต่งกาย	ระหว่างกลุ่ม	3	7.20	2.40	4.67	0.003
	ภายในกลุ่ม	376	193.25	0.51		
	รวม	379	200.45			
ด้านการใช้ภาษา	ระหว่างกลุ่ม	3	4.69	1.56	3.90	0.009
	ภายในกลุ่ม	376	151.03	0.40		
	รวม	379	155.73			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.85	0.95	4.02	0.008
	ภายในกลุ่ม	376	89.07	0.24		
	รวม	379	91.92			

จากตาราง 14 แสดงว่านิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เกือบทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านจารีตประเพณี และด้านธรรมเนียมประเพณี ที่ไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') ดังแสดงในตารางที่ 15 – 18

สำหรับด้านชนบประเพณี เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') ไม่พบว่ามีคู่ใดแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยอาจไม่มากพอที่จะทำให้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำให้นิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ต่างกันมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านชนบประเพณีไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา เป็นรายคู่

ชั้นปีที่ศึกษา	$\bar{X}$	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
		3.90	3.95	3.71	3.79
ปีที่ 1	3.90				
ปีที่ 2	3.95			*	
ปีที่ 3	3.71				
ปีที่ 4	3.79				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาในชั้นปีที่ 2 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการแต่งกาย จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา เป็นรายคู่

ชั้นปีที่ศึกษา	$\bar{X}$	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
		3.71	3.65	3.51	3.34
ปีที่ 1	3.71				
ปีที่ 2	3.65				
ปีที่ 3	3.51				
ปีที่ 4	3.34	*	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาในชั้นปีที่ 4 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการใช้ภาษา จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา เป็นรายคู่

ชั้นปีที่ศึกษา	$\bar{X}$	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
		3.73	3.61	3.50	3.42
ปีที่ 1	3.73				*
ปีที่ 2	3.61				
ปีที่ 3	3.50				
ปีที่ 4	3.42				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษาแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา เป็นรายคู่

ชั้นปีที่ศึกษา		ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
	$\bar{X}$	3.73	3.61	3.50	3.42
ปีที่ 1	3.73				*
ปีที่ 2	3.61				
ปีที่ 3	3.50				
ปีที่ 4	3.42				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 19 การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามกลุ่มคณะวิชา

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านจารีตประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	2	0.34	0.17	0.75	0.474
	ภายในกลุ่ม	377	86.40	0.23		
	รวม	379	86.74			
ด้านขนบประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	2	2.09	1.05	3.80	0.023
	ภายในกลุ่ม	377	103.70	0.28		
	รวม	379	105.79			
ด้านธรรมเนียมประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	2	1.95	0.97	3.17	0.043
	ภายในกลุ่ม	377	115.87	0.31		
	รวม	379	117.82			
ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.06	0.53	1.43	0.240
	ภายในกลุ่ม	377	140.10	0.37		
	รวม	379	141.16			
ด้านการแต่งกาย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.02	0.51	0.96	0.383
	ภายในกลุ่ม	377	199.43	0.53		
	รวม	379	200.45			
ด้านการใช้ภาษา	ระหว่างกลุ่ม	2	1.68	0.84	2.06	0.129
	ภายในกลุ่ม	377	154.04	0.41		
	รวม	379	155.73			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.26	0.63	2.62	0.074
	ภายในกลุ่ม	377	90.66	0.24		
	รวม	379	91.92			

จากตาราง 18 แสดงว่านิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาต่างกัน มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า เกือบทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านชนบประเพณี และด้านธรรมเนียมประเพณี ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') ดังแสดงในตาราง 20 – 21

ตาราง 20 การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านชนบประเพณี จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา เป็นรายคู่

กลุ่มคณะวิชา	$\bar{X}$	มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ
มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	3.87			*
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	3.93			
วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	4.05			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านชนบประเพณี แตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านธรรมเนียมประเพณี จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาที่ศึกษา เป็นรายคู่

กลุ่มคณะวิชา	$\bar{X}$	มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์ 3.91	วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี 3.96	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ 4.09
มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	3.91			*
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	3.96			
วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	4.09			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณีแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 6 ด้าน ด้านได้แก่ ด้านจารีตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษา
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตาม เพศ ชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มคณะวิชา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และองค์กรฯ ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 และสูงกว่าที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวนทั้งสิ้น 380 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย ด้านจารีตประเพณี 18 ข้อ ด้านขนบประเพณี 20 ข้อ ด้านธรรมเนียมประเพณี 9 ข้อ ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย 10 ข้อ ด้านการแต่งกาย 8 ข้อ ด้านการใช้ภาษา 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 75 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9638
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมดจำนวน 380 ชุด ได้รับกลับคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 380 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนิสิตผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. การศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในแต่ละด้านและโดยรวม โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศโดยใช้การทดสอบที (t-test) ส่วนตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มคณะวิชา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance) หากพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

1. นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในแต่ละด้านและโดยรวม อยู่ในระดับมาก
2. นิสิตชายและนิสิตหญิง มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยเกือบทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี และด้านการใช้ภาษาที่ไม่พบความแตกต่าง
3. นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกันมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตชั้นปีที่ 1 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 3 นิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 4 และนิสิตชั้นปีที่ 1 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษาแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 4 ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่าง
4. นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาต่างกัน มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านขนบประเพณี และด้านธรรมเนียมประเพณีที่นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีคุณลักษณะแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่าง

การอภิปรายผล

1. จากการศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านจารีตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษา พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในแต่ละด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านจารีตประเพณี จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ด้านจารีตประเพณีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยได้ปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงงามด้านจารีตประเพณีให้กับคนในครอบครัวเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ส่งผลให้นิสิตมีความกตัญญูทวดที่ รักสงบ มีสัมมาคารวะ เคารพบิดามารดา ครู อาจารย์ ดังที่ อังคณา ใจเข็ม (2543 : 23) กล่าวว่า การให้ความเคารพบิดามารดา ครู อาจารย์ ผู้อาวุโส และพระสงฆ์ ถือเป็นคุณธรรมสูงส่งของสังคมไทย เช่น เด็กก่อนออกจากบ้านไปโรงเรียน จะต้องทำความเคารพบิดา มารดา หรือผู้ที่มีอายุน้อยต้องทำความเคารพผู้อาวุโส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภทริยา งามมุข (2544 : 230) ที่ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ในภาพรวมนิสิตนักศึกษาประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีอยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะที่สูงที่สุด คือการระลึกถึงบุญคุณบิดามารดาอยู่เสมอ ทำนองเดียวกับ งานวิจัยของ มนต์ นิยมณี (2547 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พบว่า การรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดที่อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านขนบประเพณี จากการศึกษา พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ด้านขนบประเพณีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสังคมไทยเป็นสังคมแบบครอบครัวใหญ่มีการอุปถัมภ์ค้ำจุนกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความผูกพันทางสายโลหิตระดับสูง และนับถือญาติทั้งฝ่ายบิดาและมารดา ซึ่งเป็นคุณลักษณะของคนไทยทุกคนที่ยึดถือเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่ดีจนหล่อหลอมเป็นขนบประเพณีที่พึงงามของชาติไทย เช่น พิธีไหว้ครูถือเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความกตัญญูรู้คุณต่อครูอาจารย์ซึ่งนิสิตยึดถือปฏิบัติมาเป็นระยะเวลานาน เนื่องจากครูอาจารย์เป็นผู้มีพระคุณในการถ่ายทอดวิชาความรู้ รวมถึงคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมไทยที่พึงงามให้กับนิสิต ดังที่ เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล (2547 : 48) กล่าวว่า พิธีไหว้ครูเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมานาน เพื่อแสดงออกถึงความเคารพนับถือผู้มีพระคุณ วัฒนธรรมไทยนั้นถือว่าครูอาจารย์เป็นบุคคลสำคัญรองมาจากพ่อแม่ ดังนั้น ครู จึงเป็นปูชนียบุคคลที่ควรบูชา ทำนองเดียวกับ จารุวรรณ ขำเพชร (2548 : 41) กล่าวว่า ระบบเครือญาติเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งในการศึกษาเรื่องสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยเพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่มีญาติมาก ทั้งญาติตัวเอง ญาติจากการแต่งงาน และญาติเพิ่มเติมขึ้นได้จากการติดต่อสัมพันธ์ใกล้ชิดภายหลัง เช่น เกลอ ในภาคใต้ และ เสี่ยว ในภาคอีสาน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กฤติกา ลีลาพตะ (2544 : 98) ที่วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความนิยมไทยและแนวทางในการเสริมสร้างความนิยมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความนิยมไทยด้านขนบประเพณีอยู่ใน

ระดับมาก

1.3 ด้านธรรมเนียมประเพณี จากการศึกษา พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ด้านธรรมเนียมประเพณีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝัง วัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณีมาตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยเริ่มจากครอบครัวจนกระทั่งได้เข้า รับการศึกษาในโรงเรียน ครูผู้สอนได้ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักทำความเคารพบิดามารดา ครู อาจารย์ เช่น ก่อนออกจากบ้านหรือเมื่อกลับถึงบ้าน ต้องทำความเคารพบิดา มารดา เมื่อมาถึงโรงเรียนต้องทำความ เคารพครู อาจารย์ เมื่อเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา การศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นให้นิสิตมีการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้นิสิตรู้จักปรับตัวและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้นิสิต เกิดการซึมซับคุณลักษณะด้านธรรมเนียมประเพณีจากครอบครัว สถาบันการศึกษา และสังคม โดยเฉพาะมารยาททางสังคมที่ดี เช่น การวางตัว การเคารพผู้ใหญ่ และการรู้จักรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น ดังที่คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (2539 : 115) กล่าวว่า พัฒนาการทุก ขั้นตอนของเด็กได้รับอิทธิพลมาจากพ่อแม่ทั้งสิ้น เด็กจะค่อยๆ ซึมซับเอาค่านิยม อุบิสัย ท่าทาง ความมั่นใจในตนเอง ความนับถือและความภาคภูมิใจในตนเอง ความรู้สึกว่าเป็นชายหรือหญิง ความรับผิดชอบมาตรฐานทางด้านศีลธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมที่ดีจากการกระทำของผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นมารยาททางสังคม เช่น การเคารพผู้ใหญ่ การไหว้ การกินอยู่ การรู้จักสำรวม ความเกรงใจ และแม้กระทั่งเรื่องระเบียบวินัยทางสังคม การรักและชื่นชมธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ล้วนเป็นเรื่องที่พ่อแม่จะชี้ชวนให้ลูกสนใจและปลูกฝังได้ไม่ยาก ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกดู และ สนับสนุนให้ลูกได้คิดและได้ทำอย่างเหมาะสม ให้เขาได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและประเพณีตาม ความเหมาะสม ซึ่งงานวิจัยของอริษฐาน อนุรักษติพันธุ์ (2546 : 69 - 70) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับมารยาทไทยของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน นานาชาติกับโรงเรียนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติที่มีการ อบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบใช้เหตุผล และแบบควบคุม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมารยาทไทย แต่การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษและแบบตามใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับมารยาทไทย สำหรับนักเรียน ไทยในโรงเรียนไทย การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ มารยาทไทย และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษและแบบตามใจ มีความสัมพันธ์ทางลบกับมารยาทไทย

1.4 ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทาง วัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒมีการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการจัดหลักสูตรที่สอดคล้องและก้าวหน้าเทคโนโลยีสมัยใหม่ อีกทั้ง หลักสูตรได้สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการดำรงชีวิตของนิสิตรวมทั้ง

จรรยาบรรณที่ดีในการประกอบวิชาชีพเมื่อนิสิตจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นบัณฑิตซึ่งเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศชาติ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ส่งเสริมให้นิสิตได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร ดังที่สำเนา ขจรศิลป์ (2538 : 14) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนานักศึกษามาก เพราะสภาพแวดล้อมที่มีความสมบูรณ์ ย่อมทำให้เกิดการพัฒนานักศึกษาได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สว่างจิต ศรีระชา (2531 : 323) ที่ศึกษาชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ขอนแก่น พบว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้แก่ สภาพมหาวิทยาลัย สภาพหอพักนักศึกษา วัฒนธรรมประเพณีนักศึกษา ลักษณะการเรียนการสอน กลุ่มเพื่อน การบริหารงานของมหาวิทยาลัย ลักษณะนักศึกษา ครอบครัวและกลุ่มสังคม สภาพการเมืองการปกครองของประเทศ และสื่อมวลชน

1.5 ด้านการแต่งกาย จากการศึกษา พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีนโยบายและระเบียบปฏิบัติให้นิสิตทุกคนต้องแต่งเครื่องแบบที่ถูกต้อง นิสิตทุกคนจึงต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย และปัจจุบันรัฐบาลไทยมีนโยบายที่มุ่งเน้นและรณรงค์ให้คนไทยนิยมบริโภคสินค้าของไทย เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า เครื่องประดับ และสินค้าอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) นอกจากนี้สื่อมวลชนยังมีอิทธิพลต่อการแต่งกายของวัยรุ่นไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเรียนรู้มีความพร้อมที่จะรับข่าวสารต่างๆทุกรูปแบบ ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ซึ่งรัฐบาลได้มีการส่งเสริมวงการแฟชั่นไทย โดยให้ใช้ผ้าของไทยโดยเฉพาะผ้าไหมซึ่งมีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ของการแต่งกายแบบไทยส่งผลให้นิสิตรู้จักผ้าไทยและเห็นถึงความสวยงามที่สะท้อนให้เห็นความมีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย ดังที่ นาฏสุนทร อุ้งเงิน (2543 : 2) ได้กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาการด้านทัศนคติ และสังคม พฤติกรรมการเลียนแบบเป็นพัฒนาการของวัยรุ่น อันนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในอนาคต การเลียนแบบเกี่ยวกับการแต่งกายเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ เพิ่มความเชื่อมั่นเพื่อทำให้ผู้อื่นยอมรับ ซึ่งพฤติกรรมการเลียนแบบมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางครอบครัว สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลที่จะทำให้วัยรุ่นลอกเลียนแบบ ในทำนองเดียวกัน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2530 : 21-30) ได้กล่าวว่า สื่อมวลชนถือว่ามีผลอย่างยิ่งต่อการนำเสนอสู่สาธารณชน โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์นั้นเป็นสิ่งที่ดูเหมือนว่าจะมีอิทธิพลมากที่สุด ด้วยความคิดที่ว่าโทรทัศน์มีทั้งภาพและเสียง ทำให้ผู้รับสารมีทัศนคติ ค่านิยมคล้อยตาม และเป็นแบบอย่างในการนำมาปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติกา ลีลานตะ (2544 : 98) ที่วิจัยเรื่อง การศึกษาความนิยมไทยและแนวทางในการเสริมสร้างความนิยมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความนิยมไทย ด้านวัฒนธรรมไทย

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ด้านความนิยมสินค้าไทยและโดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ สุเนตร สุธาทกุล (2539 : 157) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของวัยรุ่น : ศึกษากรณีนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีการศึกษา 2538 พบว่าปัจจัยด้านสื่อสารมวลชนมีผลกระทบต่อการซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของนิสิตมากที่สุดในการทำนองเดียวกับงานวิจัยของ อลงกรณ์ ปิรุฒิพงศ์ (2540 : 195) ที่ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับการรับรู้ข่าวสารวัฒนธรรมไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างเชื่อนักวิ่งและนักแสดง เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการการแต่งกายแบบไทยมากที่สุด

1.6 ด้านการใช้ภาษา จากการศึกษา พบว่านิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเทศไทยมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ครอบครัวได้ปลูกฝังให้คนในครอบครัวใช้ภาษาไทยในการพูด ฟัง อ่าน และเขียน นิสิตใช้ภาษาไทยในการดำรงชีวิตประจำวันตั้งแต่เกิดจนเข้าศึกษาในโรงเรียน ภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาจนกระทั่งเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ภาษาไทยได้ถูกบรรจุอยู่ในรายวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งนิสิตชั้นปีที่1ทุกคนจะต้องเรียน จะเห็นได้ว่าภาษาไทยนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของคนไทย ดังนั้นนิสิตจึงเกิดความภาคภูมิใจที่มีภาษาไทยใช้เป็นภาษาประจำชาติ ดังที่ หนาย ชายแดน (2546 : 25) ได้กล่าวว่า ภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นชาติ เราจะต้องพูด ฟัง อ่าน เขียน ให้ถูกต้องตามหลักภาษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ วาริอุดม (2539 : 93) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในจังหวัดราชบุรีที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและส่งเสริมวัฒนธรรมไทย พบว่านักเรียนเห็นด้วยมากที่สุดว่าภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งแสดงออกถึงเอกลักษณ์ที่น่าภาคภูมิใจของคนไทยทั้งชาติ จึงควรช่วยกันอนุรักษ์ไว้

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มคณะวิชา ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลจากการวิจัย พบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพศชาย เพศหญิงมีบทบาทในสังคมที่ต่างกัน มีความสนใจในการทำกิจกรรมต่างกันและการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยเพศชายจะถูกปลูกฝังให้มีลักษณะของความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก ในขณะที่เพศหญิงได้รับการเลี้ยงดูให้มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน มีความสุภาพอ่อนโยน ยึดมั่นในวัฒนธรรมไทย รวมถึงการแต่งกาย กิริยามารยาท การพูด รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีมากกว่าเพศชาย จึงทำให้นิสิตชายและ

ทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยแตกต่างจากนักเรียนชาย และงานวิจัยของอลงกรณ์ บริวุฒิพงศ์ (2540:184) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับการเรียนรู้ข่าวสารวัฒนธรรมไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความรู้เนื้อหาวัฒนธรรมไทย

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี และด้านการใช้ภาษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวัฒนธรรมของชนชาติไทยเป็นมรดกที่สืบทอดกันมายาวนาน มีลักษณะแสดงออกถึง ความเชื่อ จริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม รวมถึงการมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตประจำวันของนิสิตชายและนิสิตหญิงโดยการถ่ายทอดจากครอบครัว ดังที่ อังคณา ใจเหิม (2543 : 21) กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นผลรวมของความคิดมนุษย์ ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วม ไม่ได้เกิดตามธรรมชาติ การที่จะรับเอาวัฒนธรรมมาปฏิบัติจึงต้องมีการเรียนรู้และถ่ายทอดจากคนรุ่นก่อนมาสู่คนรุ่นหลังเรื่อยไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ คำเสมอ (2545 : 119) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความนิยมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้งชายและหญิงมีความนิยมไทยในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลจากการวิจัยพบว่า นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกันมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตชั้นปีที่ 1 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างกันในระดับชั้นปีทำให้นิสิตมีลักษณะแตกต่างกันทั้งด้านสติปัญญา ประสบการณ์ทางด้านสังคม การพัฒนาทางด้านอารมณ์ และประสบการณ์ในการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่แตกต่างกัน ส่งผลให้นิสิตมีความคิดและพฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกัน ดังที่ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538 : 77) กล่าวว่า ถึงแม้ว่านักศึกษาที่อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายเหมือนกันศึกษาอยู่ในสถาบันเดียวกันอยู่ในคณะวิชาเดียวกันหรือสาขาวิชาเดียวกันนักศึกษาแต่ละคนก็มีความแตกต่างกันหลายด้านเช่นด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย เจตคติ และระดับคุณธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิณทิพย์ วังเกล็ดแก้ว (2547 : 50) ที่ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีต่างกันมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 และ 3 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตชั้นปีที่ 2 มีความสนใจในกิจกรรมแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 3 เนื่องจากนิสิตชั้นปีที่ 3 มีภาระทางด้านการเรียนที่หนักขึ้นจึงให้ความสนใจกิจกรรมทางด้านการเรียนมากกว่านิสิตชั้นปีที่ 2 ที่ให้ความสนใจกิจกรรมทางด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากกว่า ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2524 : 28) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกาที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับลักษณะของนักศึกษาไทยคือนักศึกษาปีที่ 1 รู้สึกสนใจตื่นเต้นต่อทุกๆ สิ่งที่อยู่รอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนหรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัยและอยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย นักศึกษาปีที่ 2 ไม่ค่อยพอใจอาจารย์เริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้งและเป็นปรปักษ์ต่อมหาวิทยาลัยมีความรู้สึกว่าเป็นตนเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น นักศึกษาปีที่ 3 มักสงบเงียบ ชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน มีความเฉยเมยต่อสังคมและการเรียน อาจมีความคิดที่จะมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมพอที่จะเป็นคู่รัก นักศึกษาปีที่ 4 ส่วนมากมักจะยุ่งเกี่ยวกับการหางาน การศึกษาต่อ และความก้าวหน้าในอนาคตมากกว่ากิจกรรมของมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อติศร พงษ์ศรี (2546 : 65) ได้ศึกษาการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านิสิตที่ศึกษาอยู่ชั้นปีต่างกันมีการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน

นิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 เพิ่งผ่านช่วงการศึกษาระดับมัธยมปลายยังมีความเคยชินกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการแต่งกายที่เคร่งครัด เมื่อนิสิตเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาก็ยังคงยึดถือเป็นแนวปฏิบัติระหว่างที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา จึงทำให้นิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 ยังคงยึดถือกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆในเรื่องการแต่งกายของมหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตชั้นปีที่ 4 ดังที่ ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 39) กล่าวว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีความเป็นมิตร สุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้นเคยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความรู้สึกกระตือรือร้นระหว่างความกลัว และความตื่นเต้น และจะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2 มีความสนใจในกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัย ยอมรับและปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย ในขณะที่นิสิตชั้นปีที่ 4 มีแนวโน้มที่จะหันความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย ไม่สนใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนิสิตรวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบ ประเพณีของนิสิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กอบแก้ว สิงห์ดี (2526 : 37) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อวัฒนธรรม พบว่า นิสิตชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นและซาบซึ้งต่อลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายแตกต่างกัน

นิสิตชั้นปีที่ 1 มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษาแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 เพิ่งเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาใหม่ จึงใช้ถ้อยคำที่สุภาพ และมีความระมัดระวังในการสื่อสารกับสังคมกลุ่มเพื่อนใหม่ซึ่งนิสิตยังไม่มีความสนิทสนมกัน ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 4 มีความสนิทสนมกับกลุ่มเพื่อนเป็นระยะเวลานานกว่าจึงทำให้นิสิตขาดความระมัดระวังในการเลือกใช้ถ้อยคำที่สุภาพ นอกจากนี้ภาษาไทยถูกบรรจุอยู่ในวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อให้นิสิตชั้นปีที่ 1 ได้เรียนรู้การใช้หลักภาษาที่ถูกต้อง ทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในขณะที่นิสิตชั้นปีที่ 4 ผ่านกระบวนการเรียนรู้มานาน อาจทำให้นิสิตเห็นความสำคัญในการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องน้อยลงดังที่ ชวน หลีกภัย (2527 : 81-85) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของนโยบายที่จะปลูกฝังความนิยมไทยให้แก่เยาวชนไทยไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ทางด้านการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงเป็นหน่วยงานเบื้องต้นที่จะปูพื้นฐานแก่เด็กและเยาวชน เพื่อส่งเสริมเรื่องความนิยมไทย โดยถือว่าเป็นสิ่งที่จะต้องให้คนไทยปฏิบัติอย่างแพร่หลาย จึงกำหนดความนิยมไทยในอุดมการณ์และเนื้อหาของหลักสูตรการศึกษาในระดับพื้นฐาน โดยระดับอุดมศึกษานั้นได้ร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัยให้นักเรียนที่จะสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต้องสอบวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษา ซึ่งอุดมการณ์เพื่อให้เด็กไทยรู้จักความเป็นไทย และรู้จักภาษาไทยดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธุ์ทิพย์ เกื้อเพชรแก้ว (2540 : 35) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาหนังสือพิมพ์ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า นักศึกษาในชั้นปีที่ 1 มีความเข้าใจถ้อยคำสำนวนภาษาหนังสือพิมพ์แตกต่างกับนักศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่า

2.3 ผลจากการวิจัยพบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาต่างกัน มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มคณะวิชาต่างๆ ต่างก็มีอุดมการณ์ที่จะผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคม คือจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจรรยาบรรณที่ดีต่ออาชีพของตน โดยจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิตเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้กับบัณฑิตทุกคน ดังที่ วิจิตร ศรีสอ้าน (2517 : 10-11) ได้กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงของประเทศ มีหน้าที่ผลิตกำลังคนในระดับผู้นำของประเทศ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของวิทยาการแขนงต่างๆ โดยเป็นแหล่งสร้าง และพัฒนาองค์ความรู้ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาากำลังคนไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ ตลอดจนสืบทอดเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมไทยเพื่อออกไปปรับใช้สังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิณทิพย์ วังเกล็ดแก้ว (2547 : 56) ได้ทำการศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกันมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณี และด้านธรรมเนียมประเพณี แตกต่างกับนิสิตที่ศึกษากลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าศาสตร์ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปของสังคม ศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม มีฐานของแนวความคิดที่อิงความรู้สึก อารมณ์ และสุนทรียะ จึงทำให้นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความเข้าใจวิถีการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมไทยมากกว่านิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการทดลอง ค้นคว้า มีฐานของแนวความคิดเชิงเหตุผลมากกว่าความรู้สึก ทำให้นิสิตไม่ค่อยตระหนักถึงเรื่องเกี่ยวกับภาษา วรรณคดีไทย รวมถึงวัฒนธรรมไทยที่สำคัญต่างๆ จึงส่งผลให้นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณี และด้านธรรมเนียมประเพณีแตกต่างกันกับนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ดังที่ ฟิลด์แมน และ นิวโคมบี้ (1970 : 153) กล่าวว่า ลักษณะของสาขาวิชาที่มีเนื้อหา วิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน จะทำให้นิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพินท์ สันติชัยอนันต์ (2549 : 135-138) ที่ศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า นิสิตนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาที่ต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมในแต่ละด้านแตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามหาวิทยาลัยได้กำหนดให้นิสิตทุกกลุ่มคณะวิชาต้องเรียนวิชาพื้นฐานบังคับร่วมกัน โดยมีหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานทางด้านสังคม ทำให้นิสิตเห็นถึงคุณค่าในวัฒนธรรมไทยที่งดงาม ช่วยให้นิสิตทุกคนเกิดจิตสำนึกที่ดีในการประพฤติ และปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคม ดังที่ คณะทำงานจัดทำแนวทางการสร้างหลักสูตรและรายวิชาใหม่ในด้านคุณธรรมจริยธรรม (2543 : 6 – 16) กล่าวว่า ลักษณะวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) เป็นวิชาบูรณาการที่สามารถทำให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยมีองค์ประกอบ คือ การเสริมสร้างองค์ความรู้ มีเนื้อหาที่มุ่งให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและโลก สังคมโลกและโลกาภิวัตน์ คนและชีวิต การแก้ปัญหาชีวิต นอกจากนี้เป็นการปลูกฝัง ชี้นำคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่มที่มุ่งให้เกิดลักษณะเกี่ยวกับความจำ ความยุติธรรม ความอดทน และการเสริมสร้างทักษะชีวิตซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่มที่มุ่งให้เกิดลักษณะความภูมิใจในตน ความคิดสร้างสรรค์ คติวิเคราะห์วิจารณ์ ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา รวมทั้งสามารถนำความรู้มา

ใช้และฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ และเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ อนุพันธ์ คำปัน (2549 : 78) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เรียนสาขาวิชาต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่ พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในแต่ละด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านจารีตประเพณี จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจารีตประเพณีอยู่ในระดับมาก เพื่อให้ นิสิตมีคุณลักษณะด้านจารีตประเพณีที่มากขึ้น มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับจารีตประเพณีโดยปลูกฝังให้นิสิตมีแนวคิดที่ถูกต้องในการช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงการปลูกฝังแนวคิดต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต สถาบันอุดมศึกษาควรออกกฎระเบียบที่ชัดเจนในเรื่องการลงโทษหากมีการทุจริตการสอบ และอาจารย์ควรปลูกฝังนิสิตให้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่นอยู่เสมอ

2. ด้านขนบประเพณี จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณีอยู่ในระดับมาก เพื่อให้ นิสิตมีคุณลักษณะด้านขนบประเพณีมากขึ้น มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้นิสิตรู้จักหน้าที่ของตนเอง รู้จักใช้สิทธิของตนเองในทางที่ถูกต้อง มีวินัย และรู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง โดยสร้างค่านิยมในการใช้เวลาให้มีประโยชน์ต่อการศึกษา ฝึกทำงานร่วมกับหมู่คณะเพื่อให้ นิสิตได้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเริ่มต้นภายในมหาวิทยาลัย เช่น จัดให้มีการเลือกตั้งประธานองค์การนิสิต เป็นต้น เพื่อให้ นิสิตได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการใช้สิทธิของตนเอง

3. ด้านธรรมเนียมประเพณี จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยในด้านธรรมเนียมประเพณีอยู่ในระดับมาก เพื่อให้ นิสิตมีคุณลักษณะด้านธรรมเนียมประเพณีมากขึ้น มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้นิสิตเป็นบุคคลที่มีจรรยาบรรณที่ดี และรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพราะเมื่อนิสิตจบการศึกษาออกไปประกอบอาชีพจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น ต้องพบกับสังคมใหม่ๆ นิสิตจึงต้องรู้จักเป็นคนรอบน้อมถ่อมตน

รู้จักการทำงานเป็นทีม โดยอาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายให้นิสิตได้มีการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้นิสิตได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักรับฟังความคิดของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้นิสิตรู้จัก สามัคคีกัน

4. ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้ดีขึ้น มหาวิทยาลัยควรจะมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้นิสิตเกิดความรู้สึกที่อยากจะเรียนรู้ตลอดเวลา ควรพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เพียงพอแก่นิสิต เชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน เปิดโอกาสให้นิสิตได้มีส่วนร่วมมีโอกาสซักถาม สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นิสิตเกิดการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม

5. ด้านการแต่งกาย จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมาก เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายดีขึ้น มหาวิทยาลัยควรจะมีการส่งเสริมและรณรงค์ให้นิสิตแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมแก่กาลเทศะ โดยออกบทลงโทษให้ชัดเจนสำหรับนิสิตที่แต่งกายผิดระเบียบ เช่น ถ้านิสิตแต่งกายผิดระเบียบของมหาวิทยาลัยจะไม่ให้เข้าหอสมุด สำนักคอมพิวเตอร์ และไม่อนุญาตให้เข้าเรียน เป็นต้น นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรจัดนิทรรศการเกี่ยวกับผ้าไทย โดยให้ผู้ประกอบการแต่ละท้องถิ่นนำผ้าไทยในแต่ละภาคมาแสดงถึงความสวยงามและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย เพื่อให้นิสิตได้เห็นถึงคุณค่า และซาบซึ้งต่อวัฒนธรรมไทย

6. ด้านการใช้ภาษา จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับมาก เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย ด้านการใช้ภาษามากขึ้น มหาวิทยาลัยควรจะมีการส่งเสริมให้นิสิตมีการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ทั้งการอ่าน การพูด การฟัง และการเขียน โดยมีการจัดสัปดาห์ภาษาไทยขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นิสิตได้รู้ถึงวิธีการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องและเชิญวิทยากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทยมาอบรมและให้ความรู้แก่นิสิต นอกจากนั้นแล้วอาจารย์จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการเป็นผู้ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามหลักภาษาอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในกลุ่มประชากรของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเท่านั้น ควรมีการศึกษากับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่นๆ เพื่อจะได้ศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษาที่อยู่ต่างมหาวิทยาลัยกันว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

2. ควรทำการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องที่มีต่อ

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิต

3. การวิจัยครั้งนี้ยังมีตัวแปรที่ไม่ได้นำมาศึกษาอีกหลายด้าน เช่น ภูมิปัญญา ระดับการศึกษาของบิดา/มารดา หรือผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น ดังนั้นควรที่จะเพิ่มตัวแปรเหล่านี้ หรือตัวแปรอื่นๆเข้าไปในการศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตในครั้งต่อไป เพื่อจะได้ทำให้ผลการวิจัยมีประโยชน์กว้างขวางยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กอบแก้ว สิงห์ดี. (2526). *ความคิดเห็นของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อ วัฒนธรรม.วิทยานิพนธ์ ค.ม..กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- กรมศิลปากร. (2542). *การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบัน ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของกรมศิลปากรและการท่องเที่ยวกับการพัฒนาทางวัฒนธรรม.* กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542, เมษายน). "การฝึกวินัยเด็ก," วารสารการศึกษาปฐมวัย.1(1) : 7-13.
- กฤติกา ลีลาพตะ. (2544). *การศึกษาความนิยมไทยและแนวทางในการเสริมสร้างความนิยมไทย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์.กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว).* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกษมศักดิ์ วิชิตเชื้อ. (2528). "ลดการขาดดุลทางการค้าด้วยอุดมการณ์นิยมไทย," เอกสารเผยแพร่ อุดมการณ์นิยมไทย. กรุงเทพฯ : เอช – เอนการพิมพ์.
- ขวัญฤดี ขำช่อนสัจย์. (2542). *การศึกษาพฤติกรรมการรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์.กศ.ม.(การอุดมศึกษา).* กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2542). *แผนพัฒนาวัฒนธรรมแห่งชาติ ,ในแผนพัฒนา ฉบับที่8.* กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. (2539). *การพัฒนาครอบครัว.* กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ปริ้นตัง.
- คณะทำงานจัดทำแนวทางการสร้างหลักสูตรและรายวิชาใหม่ด้านคุณธรรมจริยธรรม. (2543). *การสร้างหลักสูตรและรายวิชาใหม่ด้านคุณธรรมจริยธรรม.* กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- คณะศึกษาศาสตร์. (2546). *คู่มือการศึกษาหลักสูตร กศ.บ.(เอกสาร มศว.).* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2546). *หลักมนุษยวิทยาวัฒนธรรม.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุวรรณ ขำเพชร. (2548). *เอกสารประกอบการสอนนิชาวัฒนธรรมไทยในอดีตและปัจจุบัน.* อุบลราชธานี : กลุ่มงานสอนนิชาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2510). *ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2499-2509 พิมพ์เป็น ที่ระลึกในวันครบรอบ 50 ปี ของการสถาปนาวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2510.* กรุงเทพฯ :

- สมาคมสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- จิรวุฒน์ วีรังกร. (2542). “คุณค่าและความสำคัญของกิจกรรมนิติต,” ใน *พื้นฐานทักษะการดำเนินกิจกรรมนิติต*. กรุงเทพฯ: พี่ที่พัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- ฉันทนา ภาคบงกช และคนอื่นๆ. (2539). รายงานการวิจัยฉบับที่ 56 : การสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนิตา รัชพลเมือง ,รัตนา ตุงคสวัสดิ์ และประภาศรี สีหอำไพ. (2527). *แนวโน้มการศึกษาในระบบโรงเรียนในระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ*. ฉบับที่ 6 และ 7. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2545, ตุลาคม-พฤศจิกายน). “ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพทางศิลปวัฒนธรรม,” *ศุภสาร*. 2(4) :5.
- ชลธิ์ กุลประดิษฐ์. (2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมไทยกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตเมืองพัทยา*. ปรินญานิพนธ์. กศม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชวน หลีกภัย. (2527). *เอกสารเผยแพร่อุดมการณ์นิยมไทย*. กรุงเทพฯ : เอช-เอการพิมพ์.
- ทนาย ชายแดน. (2546). “วัฒนธรรม,” *วารสารพัฒนาชุมชน*. 42;1(11) (พฤศจิกายน).
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2533). *สรุปสาระสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2533-2547)*. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ คำเสมอ. (2545). *การศึกษาเกี่ยวกับความนิยมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินญานิพนธ์. กศม. (การอุดมศึกษา) .กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์. (2546). *รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา*. ปรินญานิพนธ์. กศด. (การอุดมศึกษา) .กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงฤทัย สันตินทรกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , ธัญวลัย อติชาติ เป็นผู้สัมภาษณ์ , ทีมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548.
- นภาพร แก้วนิมิตรชัย. (2539). *การวิเคราะห์วัฒนธรรมนิติตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย*. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นานา คูศิริเวฬุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , ธัญวลัย อติชาติ เป็นผู้สัมภาษณ์ , ทีมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548.

นาฏสุคนธ์ อู่เงิน. (2543). เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา.

ปริญญาานิพนธ์. กศม..กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิคม ทาแดง. (2523). หน่วยที่ 11 การศึกษากับวัฒนธรรมในชุมชน. ในเอกสารการสอนชุดวิชา

การศึกษาเพื่อชีวิตและชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นิพนธ์ สุขสวัสดิ์. (2529). วรรณคดีเกี่ยวกับชนบประเพณี.โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พิษณุโลก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิษณุโลก.

นิตยา บุญสิงห์. (2545). วัฒนธรรมไทย.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

บุญเลิศ ราโชติ. (2535). พื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย.อุบลราชธานี : วิทยาลัยครูอุบลราชธานี.

ประกอบ บุปรัดน์. (2531). ความเป็นผู้นำ เป้าหมายและอำนาจในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ :

ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา สุกใส. (2541). การศึกษาเจตคติเกี่ยวกับจริยธรรม ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมของ

ครอบครัวที่มีผลต่อการอบรม เลี้ยงดูบุตร:ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตจังหวัดพิษณุโลกและ

สุโขทัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย.

ปรีชา หิรัญประดิษฐ์. (2532). "ศิลปะการละเล่นการแสดงพื้นบ้านในสังคมไทย," เอกสารการสอน

ชุดวิชา ศิลปะการละเล่นและการแสดงพื้นบ้านไทย หน่วยที่ 1-8 มหาวิทยาลัยสุโขทัย-

ธรรมาธิราช สาขาศิลปศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1 .กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมาธิราช.

เผด็จการ ดั่งงู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , ธัญวลัย อติชาติ เป็นผู้สัมภาษณ์ , ที่มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548.

พจน์ธรรม์ โกชนา. (2542). การศึกษาการใช้ชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

ปริญญาานิพนธ์. กศม. (การอุดมศึกษา) .กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ.

พันธุ์ทิพย์ เกื้อเพชรแก้ว. (2540).การศึกษาความสามารถในการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาหนังสือพิมพ์

ของนักศึกษาศาสนาพุทธนครศรีธรรมราช.วิชา. 18 ; 1(2) มิถุนายน. นครศรีธรรมราช :

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์.

พวงผกา ประเสริฐศิลป์. (2541). พื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย.กรุงเทพฯ : ฝ่ายเอกสารและตำรา

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พิณทิพย์ วังเกล็ดแก้ว. (2547). การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ.ปริญญาานิพนธ์. กศม. (การอุดมศึกษา) .กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิมเสน บัวระภา. (2537). "ปรัณรงค์วัฒนธรรมไทย 2537," งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย

- ครั้งที่ 17 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2530). รูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ :
โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
----- (2530). การอุดมศึกษากับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ภัทริยา งามมข. (2544). การวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตนักศึกษา
ในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.วิทยานิพนธ์ดุขฎฐิบัณฑิต.กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
มนัส นิมมณี. (2547). ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.
สารนิพนธ์ กศม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2540). 48 ปีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
----- (2542). แผนกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.กรุงเทพฯ : กองแผนงาน ฝ่ายแผน
และพัฒนา.
----- (2544). วันมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
ยิ่งยง เรืองทอง. (2543). พื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย. อุบลราชธานี : คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
ยศ สันตสมบัติ. (2540). มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ยุวดี เทียรฆประสิทธิ์. (2536). เอกสารประกอบการสอนจิตวิทยาวัยรุ่น.กรุงเทพฯ : ภาควิชาการ
แนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.
วณิชา เจียรคงม้น. (2548). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องแบบนักศึกษาในเขต
กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2524). “ลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา,”
การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
----- (2530).บุคลากรนิสิตนักศึกษา.โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
----- (2531). บุคลากรนิสิตนักศึกษา.กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารวิชาการคณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
วิจิตร ศรีสอาน. (2537). หลักการอุดมศึกษา.กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

ศึกษาธิการ, กระทรวง สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2536). *แผนแม่บทโครงการ*

สืบสานวัฒนธรรมไทย พ.ศ. 2538-2540 .พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : นิพนธ์การพิมพ์.

เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล. (2547). *พิธีไหว้ครู*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เศรษฐศิลป์.

สว่างจิตต์ ศรีระชา. (2530). *ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต.*

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สังคม ภูมิพันธ์ และคณะ. (2539). *รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษารูปแบบในการปลูกฝังคุณธรรม*

จริยธรรมแก่นักเรียน นักศึกษา.กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี. (2544). *วัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก.:*

วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช.(พฤษภาคม-สิงหาคม) ; 5-11.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ,แนวทางการศึกษา วิเคราะห์*

และวางแผน. ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). *รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการ*

ศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ.

----- . (2545). *“การศึกษา – ศิลปวัฒนธรรม รุ่งย้าต้องไปด้วยกัน” : ข่าวสด หน้า 5.*

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ*

และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9(พ.ศ. 2544-2549). กรุงเทพฯ : เศรษฐลาดพร้าว

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2535). *ความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรมพื้นบ้าน.*

กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

----- . (2537). *แผนแม่บทโครงการสืบสานวัฒนธรรมไทย 2538-2540. กรุงเทพฯ : นิพนธ์การพิมพ์.*

----- . (2544). *คู่มือการบริหารและการจัดการโครงการทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.*

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2545). *กรอบแนวทาง*

การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฑทอง.

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2538). *ความสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมไทย*

ของนักเรียนชั้นม. 3 ปีการศึกษา 2538 เขตการศึกษา 6 : รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ :

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.

สำเนา ขจรศิลป์. (2538). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1,พื้นฐานและบริการนักศึกษา. กรุงเทพฯ :*

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

สำราญ บุญเจริญ. (2545). *วัฒนธรรมนิสิตนักศึกษา: วารสารทางวิชาการวิทยาลัยภาคกลาง.*

(ม.ค.-เม.ย.) ; 40-46.

สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์. (2540). *การวิเคราะห์คุณลักษณะไทย คุณค่าและกระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย : กระบี่กระบอง*. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทราวดี เขียรพิเชษฐ. (2539). *การวิเคราะห์วัฒนธรรมอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาไทย*. ปรินญาคุรุษาศาสตรัมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัตรา สุภาพ. (2536). *สังคมและวัฒนธรรมไทยค่านิยม:ครอบครัว:ศาสนาประเพณี*. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

----- . (2519). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุจิต นิตยัคานาญ. (2540). *การศึกษาจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุรัช ศิลปอนันต์. (2541). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ :กรมศิลปากร สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2533). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณ วารัฎถม. (2539). *ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดราชบุรีที่มีต่อการอนุรักษ์ และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอณสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.

สุนทร สุธารุฑกุล. (2539). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการซื้อขายผ้าเครื่องแต่งกายของวัยรุ่น : ศึกษากรณีนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2538*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนุพนธ์ คำปัน. (2549). *การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินญานิพนธ์ กศม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อนุมานราชธน,พระยา. (2497). *การวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณาการ.

อนุมานราชธน,พระยา. (2532). *ชีวิตชาวไทยสมัยก่อนและการศึกษาประเพณีไทย*. กรุงเทพฯ:คุรุสภาลาดพร้าว.

อนุมานราชธน,พระยา .(2531). *รวมเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ:คุรุสภาลาดพร้าว.

อนันต์ ศรีโสภา. (2527). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

อมรา พงศาพิชญ์. (2539). “วัฒนธรรม ศาสนา ชาติพันธ์,” *วิเคราะห์สังคมไทยแนวมนุษยวิทยา*.

- พิมพ์ครั้งที่ 3 .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลงกรณ์ ปรีวุฒิปงศ์. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับการรับรู้ข่าวสารวัฒนธรรมไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร.*
- วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อลิษา วงศ์สอนธรรม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , ธีฎวลัย อติชาติ เป็นผู้สัมภาษณ์ , ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548.
- อดิสร พงษ์ศรี. (2546). *การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรีคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ปริญญาานิพนธ์ กศม.(การอุดมศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- อธิษฐาน อนุกติพันธุ์. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับมารยาทไทยของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนนานาชาติกับโรงเรียนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ ศศม.(จิตวิทยาพัฒนาการ).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- อรพินทร์ สันติชัยอนันต์. (2549). *การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาศาสนาบ้านอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.ปริญญาานิพนธ์ กศม.(การอุดมศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2534). *เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.*
- อังคณา ใจเหิม. (2543). *“สภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมไทย,” กระแสวัฒนธรรม. (ส.ค.-ธ.ค.) ; 20-25.*
- อัศวิน มณีอินทร์. (2547). *การศึกษาการใช้เวลาว่างของนิสิตที่พักอาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- อัมพร ศรีประเสริฐสุข. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แห่งตนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นชนเดอรัพอยท์.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- Astin ,Alexander W. (1993). *Personality and Self-Concept. What Matter in College?.*
San Francisco : Jossey-Bass.
- Best, W .John. (1970). *Research in Education. Englewood Cliffs.* New Jersey : Prentice-Hall Inc.
- Bolton, Charles D. and Kammeyer, Kenneth C.W. (1967). *The University Student : A Study*

of Student Behavior and Values. Connecticut: College and University.

Clark, B.R. and Trow.M. (1966). "*The Organization Conte*",In T.M.Newcomb and E.K.

Wilson (Eds.).*College Peer Groups : Problem and Prospect for Research*.Chicago :
Aldine.

Cronbach, Lee Joseph. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 4th ed. New York :
Harper and Row.

Ferguson, G.A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. 5th ed. New York :
McGraw-Hill.

Feldman, K.A and T.M Newcomb. (1970). *The Impact of College Student*, San Francisco :
Jossey – Bass.

Flemming, Michael C. and Joseph G. Nellis. (1994). *Principles of Applied Statistics*. London :
Routledge.

Krejcie,Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970). " Determining Sample Size For Research
Activities," *Educational and Psychological Measurement*. 30 : 670 – 610 ;Autumn.

Roger, Everett M. (1976). *Politics and the Stages Growth*. New York : Cambridge University
Press.

แบบสอบถาม

เรื่อง

คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิต

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านจารีตประเพณี ด้านขนบประเพณี ด้านธรรมเนียมประเพณี ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ด้านการแต่งกาย และด้านการใช้ภาษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับลักษณะของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. ชั้นปี ☐ ชั้นปีที่ 1
☐ ชั้นปีที่ 2
☐ ชั้นปีที่ 3
☐ ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า

3. กลุ่มคณะวิชา ☐ กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- คณะศึกษาศาสตร์
- คณะมนุษยศาสตร์
- คณะสังคมศาสตร์
- คณะศิลปกรรมศาสตร์

☐ กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- คณะวิทยาศาสตร์
- คณะวิศวกรรมศาสตร์

☐ กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ

- คณะพลศึกษา
- คณะแพทยศาสตร์
- คณะทันตแพทยศาสตร์
- คณะเภสัชศาสตร์
- คณะสหเวชศาสตร์
- คณะพยาบาลศาสตร์

ตอนที่ 2
คำชี้แจง

แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิต

โปรดพิจารณาข้อความที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับลักษณะของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

5	หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่ามีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับมากที่สุด
4	หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่ามีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับมาก
3	หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่ามีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับปานกลาง
2	หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่ามีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับน้อย
1	หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่ามีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย	ระดับ ความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ท่านมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะในด้านต่างๆ ในระดับใด							
	ด้านจารีตประเพณี						
1.	เมื่อทำผิดก็ยอมรับผิดโดยไม่โต้เถียง						
2.	กล่าวคำขอโทษเมื่อรู้ตัวว่าทำผิด						
3.	ไม่ช่วยเหลือผู้อื่นในทางที่ผิด เช่น ไม่ให้เพื่อนลอกข้อสอบ						
4.	พิจารณาเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล						
5.	ไม่ข่มเหงและเบียดเบียนผู้อื่น						
6.	รักความสงบและรักสันติ						
7.	เลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความรู้และความสามารถ						
8.	การทำงานและอาชีพที่เลือกทำในอนาคตต้องไม่ผิดกฎหมายและไม่ขัดต่อหลักศีลธรรม						
9.	ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพของตน						
10.	รักษาสัจจะและยึดมั่นในคำสัญญา						
11.	พูดแต่สิ่งที่เป็นจริงเท่านั้น						
12.	เลือกถ้อยคำในการพูดที่ไม่ให้กระเทือนใจผู้ฟัง						
13.	ต่อสู้เพื่อความถูกต้องในสังคม						
14.	ละอายต่อความประพฤติที่ผิดศีลธรรม						
15.	การตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกหรือผิดต้องพิจารณาด้วยเหตุผลอย่างรอบคอบไม่ด่วนสรุปง่าย ๆ						
16.	ระลึกถึงบุญคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์อยู่เสมอ						
17.	หาโอกาสตอบแทนผู้มีพระคุณ						
18.	มีน้ำใจช่วยเหลือผู้มีบุญคุณในเรื่องต่างๆเสมอ						
	ด้านขนบประเพณี						
19.	รู้จักรักษาสีทิวของตนเอง						

ข้อที่	คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย	ระดับ ความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	ด้านขนบประเพณี (ต่อ)						
20.	เคารพในสิทธิของผู้อื่น						
21.	รู้จักใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้อง						
22.	ให้ความร่วมมือกับทางราชการด้วยความสมัครใจ						
23.	ช่วยรักษาสาธารณะสมบัติของบ้านเมือง						
24.	ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด						
25.	ทำงานอย่างรอบคอบ						
26.	มีการจัดระบบการทำงานและมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า						
27.	รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน พักผ่อนและทำกิจกรรมอื่นๆ อย่างเหมาะสม						
28.	เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ทุกท่าน						
29.	ชื่นชมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข						
30.	เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
31.	ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามหน้าที่พลเมืองที่ดี						
32.	แสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยสุจริต						
33.	ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์บ้านเมืองเสมอ						
34.	ปฏิบัติตามกิจตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างสม่ำเสมอ						
35.	ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเองนับถือ						
36.	มีเมตตาอยากให้ผู้อื่นมีความสุข						
37.	ให้อภัยแก่ผู้อื่นที่ผิด						
38.	เคารพนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามหลักศาสนาในศาสนา ที่ตนนับถือ						

ข้อที่	คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย	ระดับ ความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	ด้านธรรมเนียมประเพณี						
39.	รักษากิริยามารยาทให้เหมาะสมถูกกาลเทศะ						
40.	พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนโยนและไม่พูดคำหยาบ						
41.	แสดงความเคารพด้วยการไหว้หรือกล่าวคำว่า “สวัสดี” แก่บุคคลตามกาลเทศะ						
42.	รู้จักการวางตัวให้เหมาะสมกับเพศ วัย และฐานะของตน						
43.	เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนฝูงและผู้อื่นเสมอ						
44.	ไม่จับมือหรือโอบกอดเพื่อนต่างเพศในที่สาธารณะ						
45.	ให้เกียรติและยอมรับในเหตุผลของผู้อื่น						
46.	มีมารยาทในการรับฟังผู้อื่น						
47.	มีมารยาทและใช้เหตุผลแสดงข้อโต้แย้งโดยไม่ใช้อารมณ์						
	ด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย						
48.	มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน						
49.	นอกจากเวลาเรียนแล้วยังเข้าร่วมกิจกรรมในและนอกหลักสูตรเสมอ						
50.	ใฝ่รู้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง						
51.	รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย						
52.	วางตนเป็นผู้เรียนที่ดี						
53.	ไม่ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองในยามวิกาล						
54.	ไม่สูบบุหรี่และไม่ดื่มสุราหรือสิ่งเสพติดใดๆ						
55.	ไม่มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน						
56.	หาโอกาสบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม						
57.	ช่วยเหลือและแนะนำเพื่อนเมื่อเห็นเขามีทุกข์หรือคิดทำ สิ่งผิด						

ข้อที่	คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย	ระดับ ความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	ด้านการแต่งกาย						
58.	ภาคภูมิใจในศิลปะการแต่งกายที่แสดงออกถึงความ เป็นไทย						
59.	นิยมแต่งกายด้วยผ้าไทย เช่น ผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมตาม วาระและโอกาส						
60.	ไม่นิยมทำผมทรงประหลาดหรือทำสีแปลกๆ						
61.	แต่งกายให้ถูกตามกาลเทศะและวัฒนธรรม						
62.	ชื่นชอบเสื้อผ้าแบบต่างๆ ที่แสดงออกถึงลักษณะความ เป็นไทย เช่น เสื้อม่อฮ่อม ชินไหม เสื้อแขนกระบอก						
63.	นิยมใช้เครื่องประดับที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น ของไทย						
64.	ภาคภูมิใจในเครื่องแบบนิสิตที่ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน						
65.	แต่งเครื่องแบบนิสิตที่ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับของ สถาบัน						
	ด้านการใช้ภาษา						
66.	ภาคภูมิใจที่ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์						
67.	พูดภาษาไทยชัดเจนถูกต้องทั้งคำควบกล้ำตัว “ร” และ “ล” และอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธี						
68.	ใช้ภาษาอย่างเหมาะสมตามฐานะในสังคม						
69.	ไม่นำข้อคิด ข้อเขียน หรือข้อความของผู้อื่นมาเป็น ของตนโดยไม่ได้อ้างอิง						
70.	ไม่พูดคำสบถถึงแม้จะอยู่ในหมู่เพื่อนที่สนิทสนม						
71.	เขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง						
72.	เขียนไทยด้วยลายมือสวยอ่านง่าย						
73.	พูดจาด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล ไพเราะรื่นหู						

ข้อที่	คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทย	ระดับ ความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	ด้านการใช้ภาษา (ต่อ)						
74.	เขียนเรียบเรียงภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษา						
75.	สนใจเลือกอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย						

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
เรื่อง คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- 1. ค่าเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.9638
- 2. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) ของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านจริตประเพณี

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	1.133	10.	4.884
2.	1.507	11.	4.348
3.	1.880	12.	5.230
4.	1.147	13.	4.281
5.	3.077	14.	6.311
6.	6.229	15.	5.196
7.	6.121	16.	4.266
8.	7.589	17.	3.379
9.	5.525	18.	4.857

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านขนบประเพณี

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
19.	5.181	29.	5.712
20.	4.837	30.	2.550
21.	3.328	31.	2.797
22.	3.435	32.	1.609
23.	4.407	33.	2.868
24.	8.270	34.	2.653
25.	3.777	35.	4.501
26.	3.981	36.	7.286
27.	2.367	37.	6.666
28.	3.606	38.	2.901

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านธรรมเนียมประเพณี

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
39.	6.562	44.	3.403
40.	3.777	45.	3.108
41.	6.043	46.	5.223
42.	4.281	47.	4.607
43.	4.050		

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
48.	3.643	53.	4.694
49.	6.155	54.	2.636
50.	2.065	55.	2.844
51.	3.543	56.	3.152
52.	4.457	57.	3.348

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกาย

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
58.	5.608	62.	6.288
59.	6.817	63..	4.006
60.	4.280	64.	3.844
61.	3.277	65.	4.123

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษา

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
66.	5.040	71.	5.014
67.	2.174	72.	3.631
68.	4.372	73.	5.286
69.	3.942	74.	5.915
70.	5.060	75.	4.583

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวธัญวลัย อติชาติ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546	การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2550	การศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

